A°. 1860. No. 6. Zaturdag 21 Januarij. Derde Jaargang.

BATAVIAASCH HANDELSBLAD.

Abonnementsprijs per half jaar.
Voor BATAVIA........................ ƒ 12,50.
" JAVA................................ - 15,—.
" de BUITENBEZITTINGEN........ - 17,50.
De betaling geschiedt **vooruit.** — Brieven **franco.**

HOOFD-BUREAU: te Batavia bij W. BRUINING. Te Samarang bij SOESMAN & Co. Te Soerabaya bij LE ROY & Co. Te Cheribon bij BLOK & RUZETTE. Te Pasoeroean bij WEIJERMANS & Co. Te Madioen bij G. A. HOGENRAAD. Te Padang bij R. H. VAN WIJK Rz. Op de Buitenbezittingen aan de Stoombootkantoren van den heer W. CORES DE VRIES, en voor Nederland bij M. WIJT & ZONEN te *Rotterdam*.

Prijs der Advertentiën.
Voor de VIJF Woorden................ ƒ 0,50.
" Idem bij 1ste of meerdere herhaling.. " 0,25.
Behalve het Zegel voor den Lande.
Advertentiën voor de **Mail-Editie** dezelfde prijs.

Bij deze Courant behoort één Bijvoegsel.

Berigt.

De Uitgever van dit Blad verzoekt inzenders van **Advertentiën** *beleefdelijk, om die op Woensdag en Zaturdag* **uiterlijk vóór 12 uren 's morgens** *te doen bezorgen.*

Later aangeboden wordende, kunnen dezelve niet dan in het eerstvolgende Nummer worden opgenomen.

1°. *Om reden het Reglement op de Drukwerken in Nederlandsch-Indie in het laatste gedeelte van Art. 15, voorschrijft, één Exemplaar van de uit te geven Courant* **TWEE UREN** *vóór de uitgifte moet worden bezorgd aan het hoofd van het plaatselijk bestuur; en*

2°. *Ook door de belangrijke uitbreiding van het abonnement, is die maatregel noodzakelijk geworden, ten einde in staat te zijn, de Courant op den behoorlijken tijd aan de post en de huizen der abonnenten alhier te kunnem doen bezorgen.*

Vendutiën.

Maandag 23 Januarij, voor het woonhuis van den Heer Majoor *van Deventer*, op het Waterlooplein, door *van Slooten, Morgan & Co.*

Dingsdag 24 Januarij, à 6 pCt. vendusalaris, voor het commissiehuis van *Gebr. Veit*, op Passer Senin.

En à 2 pCt. vendusalaris, op het Heemradenplein, door *John Pryce & Co.*

Woensdag 25 Januarij, voor het woonhuis van den Heer *Louran*, op het Koningsplein, door *Gebr. Roselje & Co.*

En à 4 pCt. vendusalaris, op 's lands werf door *John Pryce & Co.*

Donderdag 26 Januarij, voor een huis op kampong Bali, nabij de brug van Kramat, door *van Slooten, Morgan & Co.*

Vrijdag 27 Januarij, voor rekening des boedels van wijlen *Lie Aboen*, bij Passar Pisang, door *J. Speet.*

En à 4 pCt. vendusalaris, voor het commissiehuis van *Gebr. Roselje & Co.*

Getrouwd:

H. T. W. DOEVE
en
J. C. H. CORNELIUS.

BANJOEMAAS, 5 *Januarij* 1860. (6259)

Getrouwd:

A. W. REMMERT,
met
P. W. DE BRUIJN.

BATAVIA, 20 Januarij 1860. (6317)

Bevallen van eene DOCHTER, *M. P. van der Chijs, van Kooten.*

BATAVIA, 15 *Januarij* 1860. (6254)

Op den 9den November 1859, overleed te Leiden onze geliefde Moeder, Mevrouw de Weduwe *J. Houthuijsen, Buth.*

Uit aller Naam:
C. L. HOUTHUIJSEN.

SISSEPAN (Pondok-Gedé), 14 *Januarij* 1860. (6260)

VENDUTIE

Maandag 23 Januarij 1860,

wegens vertrek, voor het woonhuis van den Hoog-Ed.-G. Heer Van Deventer

(Plein van Waterloo), door

VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.,

van eenen zeer netten INBOEDEL, bestaande uit groote SPIEGELS en SCHILDERIJEN, HANG-, TAFEL- en MUURLAMPEN, STOELEN, TAFELS, CONSOLES, KASTEN, LEDIKANTEN, MATTEN, MARTEVANEN, PORCELEIN-, CRISTAL-, GLAS- en AARDEWERK;

VOORTS NOG:

1 MYLORD, 1 COUPÉ, 4 spannen goedgedresseerde WAGENPAARDEN, 1 RIJPAARD, TUIGEN, etc.
(6273)

De tegen 23 Januarij geannonceerde

Executoriale Verkoop

van een ERF en WOONHUIS, toebehoorende aan de Chinesche Vrouw **Tjio Sioe Liannio,** Weduwe van **Lie Pekhouw,**

IS UITGESTELD

op Maandag den 27 Februarij 1860,

waar alsdan Vendutie gehouden wordt.

(6255) Mr. H. ROCHUSSEN qq.

VENDUTIE

Op Dingsdag 24 Januarij,

voor het Commissiehuis van

Gebr. **VEIT**, Bassar Senen,

van diverse MEUBELEN, van vertrekkende Officieren en Ambtenaren, WAGENS, BENDIES, PAARDEN, TUIGEN, enz., enz. (6274)

Op de Vendutie

van Dingsdag den 24 Januarij,

zal ook worden verkocht:

een compleet

GAMELANGSPEL.

(6275) Gebr. VEIT.

HOUT-VENDUTIE

op Dingsdag den 24 Januarij,

op het *Heemradenplein*, door

(6267) JOHN PRYCE & Co.

VERKOOP VAN EEN SCHIP.

Op Woensdag den 25 Januarij,

zullen de ondergeteekenden publiek verkoopen

op 's Lands Werf, ten 9 1/2 uur:

Z. M. voor de dienst afgekeurde

Schoenerbrik »PADANG",

zooals zij is liggende aan het Marine-Etablissement te *Onrust*, met MASTGESTEL, staand en loopend TUIG, EEN STEL ZEILEN en EEN ANKER MET KETTING; en daarna den waarloozen INVENTARIS van dien bodem.

(6268) JOHN PRYCE & Co.

VENDUTIE

op Woensdag den 25 *Januarij* 1860,

ten huize van den Heer

J. P. LOURAN,

Zuidzijde Koningsplein, door

GEBR. ROSELJE & Co.,

van een' keurig netten en nog zoo goed als nieuwen

INBOEDEL,

bestaande uit: zoo Europeesch als hier gemaakt Meubilair, waaronder een zeer elegant Ameublement voor Salon, fraaije Kasten, Consoles, Buffet, diverse Tafels, Knapen en Toiletten, allen met Marmeren bladen, Etagères, Dames Bureau, Secretaire, Boekenkasten, allen van massief Mahonijhout.

Wijders:

groote Spiegels, Schilderijen, Lampen (waaronder met Porceleinen Bollen), Pendules, Vazen. **Twee zeer fraaije welluidende PIANINO'S,** waarvan een **Oblique** naar de laatste uitvindingen vervaardigd. Een Compleet stel Zilver in Mahonijhouten Kist, Fraaijen Porceleinen Eeten Theeserviezen, Een Stel Drinkglazen van het fijnst geslepen Boheemsch Cristal, Een aantal keurige Etagère voorwerpen, bijzonder soliede Engelsch Pleetwerk, enz., enz.

Voorts:

Europeesch Keukengereedschap, Martevanen, Bloemen, Een Mylord, Een Palanquin, Een Handwagen met lossen Bok, goede hardloopende Paarden, Tuigen, enz., enz.

Op Zondag den 22sten te bezigtigen. (6328)

VENDUTIE

op Donderdag 26 Januarij 1860,

voor een huis op KAMPONG BALIE nabij de brug van KRAMAT door

VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.,

van eenen netten **INBOEDEL** bestaande uit:

Spiegels en Schilderijen, Hang- en Tafellampen, Stoelen, Tafels, Kasten, Ledikanten, Canapés, Porcelein-, Cristal-, Glas- en Aardewerk, 2 Mylords, 2 spannen Wagenpaarden, Tuigen, enz., enz. (6306)

VENDUTIE

op Vrijdag den 27 Januarij 1860,

voor het Commissiehuis van

Gebr. Roselje & Co.,

van 100 vaatjes pas aangebragte puike **Boter**, 100 st. **Kazen**, een klein partijtje puike CHAMPAGNE van het echte merk Jacqueson et Fils op heele en halve flesschen, MUSCAAT- en fijne ROODE WIJNEN. Een wel gesorteerd factuur KOEK-, BANKET- en SUIKERWERK.

Waarloos Fransch wit Porcelein, als: Schalen, Borden, enz. in gesorteerde kavelingen, geschikt ter completering van serviezen, Engelsche Tafellampen, Glaswerk, wit Katoen in diverse kwaliteiten, Satin de Laine, Tricot, diverse Lijnwaden, Tafel- en Servetgoed, Handdoekgoed, Postpapier, Preciosa's enz. (6321)

Op de Vendutie van Vrijdag den 27 Januarij zullen de ondergeteekenden mede verkoopen:

50 kisten Jap. Soya.

(6330) GEBR. ROSELJE & Co.

VENDUTIE

op Vrijdag den 27sten Januarij,

zal den ondergeteekende publiek verkoopen, de

INBOEDEL,

en de nalatenschap van wijlen den Chinees

LIE ABOEN,

bestaande in

een compleet Chineesch AMEUBLEMENT,

Goud- en Zilverwerken,

JUWEELEN,

Singapore Planken,

een groot partij

Jattie Balken, Planken en Duigen

voor vaatwerk,

en een menigte

Handels Artikelen,

en voor Rekening van den belanghebbende:

No. 1. Een goude mans BUIKPLAAT zoo als dezelve gedragen wordt door de *Borneosche Vorsten* bezet met ruim 700 *Diamanten* als bloemwerk op het goud bevestigd.

" 2. Een goude vrouwe PLAAT of MOEKA PENDING geheel met *Diamanten* bezet.

" 3. Twee BRILLANTEN van circa 7 *karaat* als *giwangs gezet*, wit, rond van vorm en zonder eenige fouten.

" 4. Twee groote DIAMANTEN GIWANGS van *acht karaat.*

" 5. Een stel van ACHTTIEN BRILLANTEN KNOOPEN van cirka 1 *Karaat per stuk.*

" 6. Een RING met *een groote Smaragd* en omzet met *Diamanten.*

" 7. Een RING met *Een brillant* van vijf karaat.

" 8. Twee zware GOUDE ARMBANDEN met *Diamanten* en *Robijnen* bezet.

" 9. Een goude SIRIE DOOS wegende 28 1/2 *Recal*, het goud waarvan deze doos vervaardigd is houd 24 karaat of zoo genaamd *Batoe Sambielan* en is gegarneerd *met 72 witte Brillanten* en 128 *Diamanten.*

(6256) J. SPEET.

Op de Vendutie

van Vrijdag den 27 dezer,

bij LIE ABOEN, zal mede worden verkocht:

een PRAAUW van 9 Koyangs,

met deszelfs Toebehooren.

(6302) J. SPEET.

VENDUTIE

op MAANDAG, den 30 *Januarij* 1860,

wegens vertrek

ten huize van den Heer

R. J. A. PLUMP,

op Tana Abang, door

Gebr. Roselje & Co.,

van eenen kleinen doch uiterst netten **INBOEDEL** bestaande uit: Canapés, Fauteuils, Stoelen, Kasten, Speeltafels, Toilet, Consoles, enz. allen van MAHONIJHOUT.

Wijders:

IJzeren Ledikanten, Spiegels, Schilderijen, Lampen, Porcelein-, Zilver-, Pleet-, Cristal- en Glaswerk. Goed gedresseerde en hardloopende Paarden. Diverse Rijtuigen, Martevanen, enz., enz.

Op Zondag den 29 te bezigtigen. (6322)

VERKOOP VAN EEN SCHIP.

Op Dingsdag, den 31 Januarij 1860, zullen de ondergeteekenden publiek verkoopen voor een der Recherche Pakhuizen aan de *Kleine Boom*,

het gekoperde en kopervast Nederlandsch Fregatschip

STAATSRAAD BAUD,

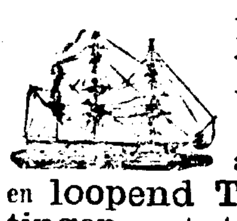

Kapt. T. DE JONG, groot **326 lasten**, zoo als het is liggende ter reede van *Batavia.*

Zoomede deszelfs **INVENTARIS,** als: **Rondhouten, Zeilen, staand en loopend Tuig, Touwwerk, Ankers, Kettingen,** restant **Provisien,** enz. enz.

De Vendutie zal beginnen ten **9 ure,** zullende het Schip ten **10 ure** worden verkocht.

(6314) JOHN PRYCE & Co.

In de eerste helft der maand Februarij 1860, den dag nader te bepalen zal te *Passaroean* publiek worden verkocht:

een Kapitaal **Woonhuis** met **Erf,** toebehoorende aan den Heer *N. Coblijn*, gelegen in de kampong Kebon Sarie, aan den grooten weg naar Malang bij de alon alon, wijk La. D, No. 478.

Informatiën zijn te bekomen bij de Heeren *A. van der Vlugt* te Passaroean en *F. Vos* te Soeroebaija. (6309)

VENDUTIE

op Dingsdag, 31 *Januarij* en Woensdag 1 *Februarij*,

wegens vertrek

ten huize van den Heer

H. C. WILMANS

op Kramat door

CASSALETTE & Co.,

van eenen keurigen en uiterst wel geconserveerden INBOEDEL, bestaande meerendeels uit: MAHONIJHOUTEN MEUBELEN, als: Ameublementen voor SALON en BOUDOIR. Canapés, Voltaires, Kasten en Etageres; Tafels, Consoles en Knapen met Marmeren bladen. Een fransch Ameublement met Rottingwerk, eenige ingelegde Singapore Meubelen.

Voorts:

zeer fraaije Spiegels en Schilderijen, Kroonen, Lampen, Pendules, marmeren Vazen, Kristal-, Pleet- en Zilverwerk, Een **Chineesch Porceleinen Eetservies.**
Een BILLARD zoo goed als nieuw.

Wijders:

9 Spannen Hardloopende Wagenpaarden, waaronder 1 Span groote **Preanger Schimmels.** Een uitmuntend goed Dames-Rijpaard en 3 Bendie paarden.

Wagens, als: 1 Coupé, 1 Mylord, 1 Handwagen en 1 Bendie, Wagentuigen, Zadels enz.

Melkgevende en bezette **Koeijen,** waaronder één van *Bengaalsch* ras.

Eene fraaije collectie BLOEMEN in potten enz.

Regeling der Vendutie:

Op Dingsdag de Wagens, Paarden, Koeijen, Keukengereedschappen, enz.

Op Woensdag de Meubelen, het Billard, enz. binnenshuis.

Geene goederen kunnen worden bijgebragt.

Alles **Zondag 29 Januarij** te bezigtigen. (6284)

Bij WINSSER, DE LANGE & Co.,

opvolgers van

van der Meulen & Co.,

Verkrijgbaar:

Verschillende soorten

ROODE WIJN,

waaronder ECHTE BAOUR MEDOC op fust en afgetapt; CHATEAU LA TOUR St. ESTEPH; CRUSE ET FILS FRERES en meer andere voor goed bekende merken,

PUIKE CHAMPAGNE,

waaronder ECHTE Vve CLIQUOT en het gerenommeerde merk MORIZET-HUET, BOURGONGNE; HERMITAGE en MUSCAT FRONTIGNAN VIEUX.

Beste MADEIRA & PORTWIJN

op *heele* en *halve* flesschen.

Teneriff Wijn, Echte Cognac & Barcelona Brandewijn.

Alle soorten van goed

BIER,

waaronder het bekende DUBBELD PRINCESSEN VALKBIER op *heele* en *halve* Kruiken. ECHT BAIERSCH BIER van TH. EHMANN te *Kitzingen*, ALSOPP'S PALE-ALE.

RIJNWIJNEN

op *heele* en *halve* flesschen, waaronder de zoo gunstig bekende merken CARTE BLANCHE, MöSELBLUMCHEN en VONDEM, ECHTE MOESELWIJN, FRANSCHE SIROPEN, VRUCHTEN op water en op Brandewijn, HOLLANDSCHE MORELLEN op Brandewijn, FOCKING LIKEUR en ELIXER, ECHTE JAMAICA RUM, FRANSCHE en HOLLANDSCHE AZIJN, KRUIDEN AZIJN, ABSINTH SUISSE en KIRCH WASSER; CHERRY-CORDIAL.

VERSCHE PROVISIEN

in blik van NIEUWENHUIJS, ALBERDINGK THIJM en SCHALENKAMP, GEDROOGDE GROENTEN in stopflesschen, INGELEGDE GROENTEN in stopflesschen, dezer dagen ontvangen als:

Bloemkool,	**Snijboonen,**
Andijvie,	**Spercie Boonen,**
Roode Kool,	**Brusselsche Spruitjes.**
Zuurkool,	

Pas aangebragte Nieuwe HARING en ANSJOVIS. Bombay UIJEN. Amerikaansch MEEL in trommels voor huisselijk gebruik. Samarangsche en Engelsche BESCHUITJES in *heele* en *halve* trommels. WATERCRACKERS.

Alle soorten van KOEK, BANKET- en SUIKERWERK; CASPER FLICKJES. Echte Deventer KOEK.

MORILLES en CHAMPIGNONS, MACARONI en VERMECELLI.

Uitgezochte Padang KOFFIJ voor huisselijk gebruik. EIKEL-KOFFIJ in Stopflesschen. Beste Chinesche THEE, enz. enz. (6277)

Allsopp's Pale Ale,

TIFFREY'S EDINBURGH ALE,

MAZETTI'S ALE & PORTER;

Heele en halve Flesschen.

(6299) ABEELEN DENNISON & Co.

THÉATRE FRANÇAIS DE BATAVIA.

Avec la permission de Mr. le Résident.

LUNDI, 23 Janvier 1860.

4me Représentation du 3me mois de l'Abonnement.

LES FILLES DE MARBRE

(avec Prologue), DRAME en 5 actes.

Le Spectacle commencera à 7½ heures précises.

A l'étude pour le mois prochain :

MARIE de RUDENZ,

Grand Opéra en 4 actes et 6 tableaux, musique de Mr. *Guille de St. Simon*, premier et deuxième Chef d'Orchestre du Théâtre.

A l'étude pour le troisième mois de l'Abonnement :

ZAMPA, L'AMBASSADRICE et LE NAUFRAGE DE LA MEDUSE.

VAN KINSBERGEN,

(6313) *Directeur-Gérant.*

PUIK INDIA PALE ALE,

hier getapt, door

(6315) JOHN PRYCE & Co.

Bij *A. BEDIER* ontvangen en uitgepakt :

prachtige

ALCATIEVEN en TAFELKLEEDEN,

Verlakt en Maroquin Leder.

(6324)

Bij *Winsser, de Lange en Co.*, opvolgers van van der Meulen & Co., VERKRIJGBAAR :

puike Edammer Kaasjes,

(6278) pas aangebragt.

Pas Ontvangen van Parijs:

EEN GROOT FACTUUR

PRACHTIGE SPIEGELS,

Medaillons Spiegels, Schilderijen,

in verschillende grootten, met SUPPORTS, geëncadreerd naar den laatsten smaak.

(6323) A. BEDIER.

ENGELSCHE PLEETE

BENDY- EN WAGENTUIGEN.

(6298) ABEELEN, DENNISON & Co.

Verschillende soorten van

IJzeren Hekwerken,

Amerikaansche en Fransche

POMPEN,

voor Putten en Badkamers.

divers Koper- en IJzerdraad,

voor centrifuge Rijstpelmolens, Volières.

Bij

(6271) A. BEDIER.

Engelsche PICKLES, (Zuren), ZALM en CARROTS.

Bij

(6300) ABEELEN, DENNISON & Co.

Pas Ontvangen :

Grisséscbe Leksteenen

en

Europesche

vuurvaste Steenen.

(6270) A. BEDIER.

Pas Ontvangen :

Engelsche Regen- of Bendy-en Wagenjassen à . . . f 26.--- Dito sluitende dikke Jassen voor Paardrijden of voor Koetsiers à f 10,--- contant.

(6288) ABEELEN, DENNISON & Co.

BRANDON & Co.

berigten bij deze, dat zij eene overeenkomst hebben gesloten met den heer

H. CHASTEL,

van ROTTERDAM, tot het confectioneeren van Heeren Kleedingstukken en alles wat tot dat vak behoort.

Den heer H. CHASTEL, in de laatste tijden **Parijs** en **Londen** bezocht hebbende, heeft de nieuwste elegantste en confortabelste modellen medegebragt, alsmede de fraaiste en fijnste LAKENS, superfijne SATIN DE LAINE en TRICOT, en eene prachtige keuze der nieuwste VESTENSTOFFEN en HEEREN MODE-ARTIKELEN.

De Heer H. CHASTEL blijft zich occupéren in het Magazijn op Rijswijk. (6286)

Handelsdrukkerij. — W. BRUINING.

Verkrijgbaar :

KANTOOR-ALMANAK

voor 1860.

Gedrukt in 3 kleuren.

Opgeplakt . . . . f 4,50

Onopgeplakt . . . . „ 4,—

Nederlandsch-Indische ZAK-ALMANAK

Prijs f 2,—. Franco per post f 2,50.—

Mede verkrijgbaar bij BLOK & RUZETTE te Cheribon, en GEBR. GIMBERG & Co. te Sourabaya.

(6276)

AMSTERDAM, Nieuwendijk.

ROTTERDAM, Hoogstraat. **HOORN,** Grootte Noord.

H. Wille & Co.

Aan Familien naar **Nederland** vertrekkende, recommandeeren wij onze bovengenoemde **Magazijnen** te gaan bezigtigen.

Wij hebben daar steeds eene groote keuze in THEE- en TAFELSERVIEZEN, DÉJEUNÉS, Brittannia metalen THEEPOTTEN, MELKKANNEN, SUIKERPOTTEN, SPOELKOMMEN en BOUILLOIRS, Cristallen COMPOTTES, KARAFFEN, LIQUEUR-, WIJN-, MADERA- en CHAMPAGNE-GLAZEN, Engelsche TAFEL-, DESSERT- en VOORSNIJMESSEN, Verlakte TROMMELTJES, BLAADJES, THEEBLADEN, KOFFIJKISTJES, THEEKISTJES en BROODMANDEN in meer dan 20 verschillende Dessins, Vergulde, Bronzen en Marmeren PENDULES, LAMPEN, VAZEN, BEELDJES en alle mogelijke ORNAMENTEN, alles tot goedkoope doch vastgestelde prijzen.

(6251)

Bij den ondergeteekende verkrijgbaar :

goede Vatwijn,

St. Julien Médoc, in kisten van 4 dozijn ; **Chateaux Lafite** en **Hermitage rouge** in kisten van 1 dozijn ; verschillende soorten van RHIJNWIJN, MADERA, PORTWIJN, CHAMPAGNE van diverse merken ;

Grand VIN IMPÉRIAL,

in kisten van 48/4 flesschen ; HAANTJES- en VALKERBIER, COGNAC *John Alberty* en *Jules Robin* ; Fransche geassorteerde SIROPEN, witte ABSINTHE, VRUCHTEN op Water, diverse gedroogde VRUCHTEN, Prunes d'Ente, Fransche en Engelsche GELEIJEN, Z. M. KAAS, HAMMEN ; diverse

HOLL. EN FRANSCHE PROVISIEN

in blik ;

BOTER, SELTERSWATER 1/2 kruiken, Engelsche BESCHUIT in blik, Fransche en Engelsche ZUREN, BITTER, GENEVER, Engelsche Halsters en Kettingen, enz.

(6269) A. BEDIER.

S. W. VAN HOGEZAND Jr.

STADHUISPLEIN.

Ontvangen per het schip *Jacob*.

Puik Puike Nieuwe

HARING.

(6319)

Boekhandel LANGE & Co.

Aan Heeren Inteekenaren

OP DEN TWEEDEN DRUK

VAN HET WERK :

DE INDISCHE SECRETARIS,

wordt kennis gegeven, dat in dit werk zal worden opgenomen *het nieuw uitgevaardigd Reglement op het Notarisambt in Nederlandsch-Indië* (Staatsblad 1860 No. 3), *verrijkt met eene menigte aanteekeningen, welke tot regt begrip van dat Reglement en de daarbij den Notarissen opgelegde verpligtingen kunnen dienen.*

Al hoewel bereids een aantal vellen van dit werk waren afgedrukt, hebben Zamensteller en Uitgevers echter vermeend, zich de kosten van herdruk dier vellen te moeten getroosten, ten einde aan de tweede uitgave van dit onmisbaar Handboek, de meest mogelijke waarde te schenken.

Naar aanleiding hiervan blijft de inteekening nog tot ultimo Februarij a. s. opengesteld, vooral ook, om bezitters van den eersten druk in de gelegenheid te stellen, hun exemplaar van den eersten druk tegen dezen tweeden vermeerderden en verbeterden druk te verwisselen.

Prijs franco . . . . f 20,—

„ voor terugzenders (franco) van den eersten druk . . . . „ 14,—

De Uitgevers,

(6305) LANGE & Co.

S. W. VAN HOGEZAND, Jr.,

STADHUISPLEIN.

Bovengemelde heeft de eer het Publiek te berigten, dat zijne

TOKO op heden is geopend,

en reeds ontvangen heeft, per *Graaf Dirk III* de onderstaande

PROVISIEN,

als : Puike BOTER (Merk van der Leeuw), Zoetemelksche KAAS, puike HAMMEN, Rookvleesch, Saucijs de Boulogne in blik, dito dito in vaatjes, Rolpens, Worst,

Versche en gerookte ZALM,

SARDINES, Anchovis Lengvisch,

gedroogde APPELEN, dito Peeren, dito Tuinboontjes, dito Doperwtjes, beide laatsten in bussen, ROZIJNEN, Pruimen, Amandelen, Krenten, Snippers, Sucade, Macaroni, diverse

SUIKERWERKEN,

POEDER-CHOCOLAAD, KOEK en BANKET (Merk Schalekamp), alle soorten van

VLEESCH in blik, div. Soorten van GROENTEN,

als: Doperwtjes, Worteltjes, Aspergies, Punten van dito, Tuinboontjes, Capucijners, Peultjes, Schorseneelen, enz. enz., PEEREN en APPELEN in Wijn, Appelpent,

VRUCHTEN op Water en Brandewijn,

Hollandsche en Fransche SIROPEN, Keuken Siroop,

Haantjes BIER,

Engelsch dito, Porter dito, Kitzinger dito, alle soorten van

FRANSCHE WIJNEN,

waaronder van het Merk B. v. L., RHIJNWIJN van VON DEHN in heele en halve flesschen, MADERA WIJN, COGNAC, Barcelona BRANDEWIJN, SELTERS WATER, JAMAICA RUM, Roode BESSEN-GENEVER (Merk Spijker & Kolf), Boonekamp's, Focking's en Pommerans BITTER, CHAMPAGNE en BOURGOGNE WIJNEN, GEMBER, GENUA OLIE,

Manilla SIGAREN No. 2.

en andere Goederen meer, te veel om te détailleeren.

(6318)

Magazijnen van Heeren Mode-Artikelen

VAN

BRANDON & Co.

in de Stad en op Rijswijk.

Vaste Prijzen der Kleedingstukken, à Contant.

ROKKEN EN JASSEN.

1 Superfijne Zwarte Laken Rok / 1 „ Satin de Laine of Tricot Pantalon / 1 Vest naar keuze	f 100
Als boven, van Zwart Thibet of Satin de Chine, naar keuze	- 60
1 Dozijn Fijne Witte Paletôts	- 60
1 „ Gekleurde „	- 70
Chinesche Zijden Paletôts per Stuk	- 10
„ Wit linnen Paletôts „	- 10
Fijne Witte Paletôt „	- 6
Gekleurd Linnen of Ecru Paletôts „	- 6
Laken Heeren- en Dames Mantels f 50 à	- 80
Leidsche Polimieten Regen Mantels - 25 „	- 35
Wasdoeken Regen Mantels met Mouwen - 20 „	- 25
Gutta Percha Paletôts f 30 à	- 40

PANTALONS.

1 Dozijn Superfijne Wit Linnen Drill Pantalons, Eerste kwaliteit	f 100
1 Dozijn Superfijne Wit of Geel Linnen Drill Pantalons, Tweede kwaliteit	- 80
1 Dozijn Engelsch Leder Pantalons	- 70
1 „ Wit Engelsch Keper Pantalons	- 60
Wit Linnen Drill Pantalons, Eerste kwalit. pr. st.	- 10
Wit en Geel Linnen Drill Pantalons, Tweede kwaliteit per Stuk	- 8
Engelsch Leder Pantalons „	- 6
Wit Engelsch Keper Pantalons „	- 6
Zwart Satin de Laine Pantalons „	- 25
Gekl. of zwarte Tricot Pantalons, laatste smaak, „	- 20

VESTEN.

1 Dozijn Witte of Gekleurde Piqué Vesten, Eerste kwaliteit	f 60
Superfijne Witte Piqué Vesten per Stuk	- 6
Gekleurde Piqué Vesten per Stuk f 6 à	- 8
Zwart Satijnen of Moiré Vesten, Eerste kwaliteit, per Stuk f 12 „	- 15
Gekleurde Zijden of Satijnen Vesten, „ - 12 „	- 16
Geborduurde-, Zijden-, Satijnen-, Thibet- of Cachemiren Vesten per Stuk f 14 à	- 20
Zwarte of Gekleurde Thibet Vesten, Eerste kwaliteit per Stuk	- 10

VOOR HEEREN MILITAIREN.

Uniform Jassen van het beste Militaire Laken, met Borduursel	f 60
Fijne Uniform Rok of Jas voor Heeren Marine Officieren, met Knoopen Passanten Borduurselen en Galon	- 70
Blaauwen Leidsche Polimieten Uniform Jas voor Infanterie- of Marine Officieren	- 40
Blaauwe Laken Buis voor Marine Officieren	- 30
Blaauw Leidsche Polimieten Buis voor Marine Officieren	- 25
Superfijne Laken Schutters Rok f 30 à	- 40
Leidsche Polimieten Schutters Rok	- 30

ONDERGOEDEREN.

Witte Overhemden	per Dozijn	f 24 à	f 60
Gekleurde „	„ „	- 24 „	- 50
Flanellen Borstrokken	„ „	- 30 „	- 50
Lamswollen „	„ „	- 36 „	- 60
Katoenen „	„ „	- 20 „	- 40
Flanellen Onderpantalon	„ „	- 36 „	- 50
Lamswollen „	„ „	- 40 „	- 60
Katoenen „	„ „	- 20 „	- 40
Witte Kabaaijen	„ „	- 24 „	- 30
Gekleurde Nachtpantalons	„ „	- 24 „	- 30
Wollen Kousen	„ „	- 20 „	- 30
„ Sokken	„ „	- 12 „	- 18
Katoenen Kousen	„ „	- 6 „	- 12
„ „	„ „	- 4 „	- 8
Garen Sokken	„ „	- 15 „	- 25
Zijden „	„ „	- 25 „	- 30

VOOR LIVERIJ BEDIENDEN.

1 Laken Koetsiers Rok / 2 „ Jongens Buisjes / 1 Koetsiers Hoed / 2 Jockey Petten — Laken naar keuze ...	f 120
1 Laken Koetsiers Rok of Jas	- 40
1 „ Jongens Buis	- 30
Wit Keper Pantalons voor Koetsier, Huis- of Staljongens, per Stuk	- 5
Wit Keper Vesten voor Koetsier, Huis- of Staljongens	- 4
Gekleurd Laken Vesten, naar keuze, voor Koetsier, Huis- of Staljongens f 10 à	- 15

Voor H. H. Ambtenaren, wordt alles van het Beste Laken de fraaiste Knoopen en Borduurselen en tot zeer billijken prijzen geleverd.

Voor vertrekkende Personen wordt ten spoedigste gewerkt, en alles binnen den tijd van tweemaal 24 uren afgeleverd.

In beide Magazijnen zijn de Prijzen gelijk, en worden de Kleedingstukken franco aan huis bezorgd.

Bovengenoemde Prijzen zijn à Contant. (6174)

LET WEL.

Engelsche Reiswagens

gemonteerd, d. i. compleet met overdekte Voorkap, Achterbak voor Bedienden, insgelijks overdekt, ook **TROMMELS** voor het bergen van goed, en van alles voorzien, voor dadelijk gebruik.

Bij

ABEELEN, DENNISON & Co.

slechts à contant. (6297)

---

het Woonhuis,

van den Ondergeteekende, Tana-Abang, Oostzijde, vroeger bewoond door den Heer *Stok*.

(6266) A. KINDER DE CAMARECQ.

---

het **Huurcontract** van het in het Bataviaasch Handelsblad, dd. 4 Januarij jl, ter verkoop geannonceerd Land **Tjililitan**, loopende tot en met 30 Junij 1867.

350 à 400 bij uitstek fraaije

Slagtossen,

100 à 125 dito dito

MELKKOEIJEN,

Bengaalsch Ras.

een Stier, Europeesch Ras.

150,000 Dakpannen 1ste soort.

de Nederlandsch-Indische Schoener

de Haai,

met deszelfs compleeten en bijna nieuwen Inventaris.

JOHN PARKER.

NB. Voor het Schip adres de Heeren KESSLER & Co.

(6283)

---

het Huis

op Tana-Abang,

bewoond door en toebehoorende aan

(6263) H. J. LION.

Wordt te Koop aangeboden,

het zeer net en welgelegen **Huis** op Noordwijk, vroeger bewoond door den Heer *C. Pieck*. Informatiën te bekomen in het Hôtel der Nederlanden bij den Eigenaar *P. Zwager*. (6316)

---

of

een ruim en aangenaam gelegen **HUIS** op Goenong Saharie met flinke bijgebouwen, Logeerkamers, enz.

Adres letter **Y**

(6295) LANGE & Co.

---

het Huis,

op Kebon-Sirih, thans bewoond door den HoogEd. G. Heer *Rutering*, Directeur der Producten en Civiele Magazijnen.

DÜMMLER & Co.

BATAVIA, 14 *Januarij* 1860. (6253)

, een Huis,

in Gang Boentoe. Te bevragen bij

(6250) J. G. MARTHEAS.

TE HUUR

wordt gevraagd een HUIS, om in den loop der maand Februarij aanstaande te kunnen aanvaarden; liefst gelegen op *Cramat*, *Parapattan* of *Weltevreden* en tegen een huurprijs van f 100,— à f 150,— 's maands. Adres onder letter A. Z. bij LANGE & Co. (6265)

Twee **gemeubileerde Kamers**, in de *Gang-Sekretarie*, Te bevragen bij

(6293) Mevrouw de wed. SCHMIDT.

Op Dingsdag 31 Januarij aanstaande :

zal ten Kantore van den fungerenden Notaris te Meester Kornelis, **N. D. Lammers van Toorenburg**, in het openbaar aan den meestbiedende worden verhuurd :

Het Land PONDOK KLAPPA, gelegen tusschen Meester Kornelis en Bekassie.

De voowaarden liggen ter lezing ten Kantore voornoemd. Gading hebbenden zullen twee solide borgen moeten voorbrengen. (6312)

Wissels op Holland.

Bij

(6310) B. KOPERSMIT & Co.

Wissels op Nederland

bij

(6252) REIJNST & VINJU.

Wordt Gevraagd:

100,000 GULDEN

op eerste hypotheek.

Adres BUREAU dezes. (6325)

G E V R A A G D:

een bekwamen

MACHINIST,

voor de Suikerfabriek **KLALING**, Residentie **Japara**.

Adres bij den Heer VAN LEER, Administrateur der Fabriek, of bij

(6296) DORREPAAL & Co., Samarang.

Een Nederlander van middelbare leeftijd van beroep Zeeman, wenschte zich geplaatst te zien als opzigter bij eene landelijke of andere onderneming; des verkiezende zal hij zich ook met de dagelijksche administratie belasten.

Adres bij de **Uitgevers dezes**, letter B. S. brieven franco. (6327)

Let Wel!

De Ondergeteekenden, Horologiemakers, bij de Sluisbrug eene Winkel geopend hebbende tot **het repareren van Horologiën,** bevelen zich in de gunst van het geachte Publiek aan, belovende eene prompte en civiele bediening.

(6301) GEBR. HELDENBRANDT.

Een
NEDERLANDER,

sedert eenige jaren in den HANDEL op Java werkzaam, Boekhouder en Correspondent voor de vier gebruikelijke Talen, zoekt **eene plaatsing** in een HANDELSHUIS. Informatiën kunnen op aanvrage worden geproduceerd.

Adres Lett. A. Z. bij den Boekhandelaar

(6311) H. M. VAN DORP.

S.W. van Hogezand Jr.

gewezen deelgenoot der
firma S. B. VAN KLEEFF & Co.,
heeft de eer bekend te maken, dat hij eene

TOKO heeft geopend

tegenover het Stadhuisplein,
en beveelt zich aan in de gunst van het geachte Publiek.

Batavia 3 *Januarij* 1860. (6289)

FRIELINK & Co.,
Nagasaki en *Kanagawa.*

(6329)

VERLOREN.

Gaande van de **Boom** tot aan **Djambattan Boesoek,**

een Portefeuille,

inhoudende eenig geld en papieren. Die dezelve teregt brengt bij den Uitgever dezes, kan desverkiezende op eene goede belooning rekenen. (6320)

Die iets te vorderen hebben van den ondergeteekende, worden beleefdelijk verzocht, in den loop dezer maand hunne rekeningen in te dienen.

6264) H. J. LION.

Nederlandsch-Indische Levensverzekering- en Lijfrente-Maatschappij.

Bovengenoemde Maatschappij is bereid tot aangaan van Contracten voor:

Afdeeling I: **Lijfrente**, dadelijk ingaande.

Uitgestelde Lijfrente, over 1 tot 30 jaren ingaande.

dito met **Wederverzekering**, als wanneer Inlegsom aan Erven of Regthebbenden wordt uitbetaald.

Uitzet-Fonds, om op 23jarigen ouderdom eene som gelds in ééns te ontvangen.

Opvoedings-Fonds, om van 16 tot en met 23jarigen ouderdom jaarlijks eene som te ontvangen.

Afdeeling II: **Levensverzekering.**

a. voor kapitaal in eens.
b. „ Weduwen-Pensioen (levenslang).
c. „ Weezen-Fonds (om van af den dood des *Verzekerden*, tot en met 23jarigen ouderdom van den *Bevoordeelde* te ontvangen).

Inlichtingen, Tarieven en Modellen verkrijgbaar op *franco* aanvrage.

De Directeur,
(6304) WIGGERS VAN KERCHEM.

Bataviaasch HANDELSBLAD.

Heeren inteekenaren op het Bataviaasch Handelsblad worden beleefdelijk verzocht, hun abonnement voor het Eerste halfjaar 1860 bij tijds te verlengen, ten einde van de geregelde toezending van het blad verzekerd te zijn.

Aanvragen om nieuwe abonnementen worden enveneens bij tijds verzocht, ten einde de oplage daarna te kunnen regelen.

Prijs per halfjaar.

Voor Batavia.......................... f 12,50.
„ Java.......................... „ 15,—.
„ de Buitenbezittingen.......... „ 17,50.
„ Nederland .... „ 22,50.

De Inteekening en storting der gelden, alsmede voor Advertentien voor dit Blad kan ook geschieden:

te Cheribon bij de heeren **Blok & Ruzette,** en
te Samarang bij de heeren **Soesman & Co.,**
te Soerabaya bij de heeren **Le Roy & Co.,**
te Pasoeroean bij de heeren **Weijermans & Co.,**
te Madioen bij den heer **G. A. Hogenraad,**
te Padang bij den heer **R. H. van Wijk Kz.,** en
op de Buitenbezittingen aan de kantoren der stoombooten van den heer **W. Cores de Vries.**

De Uitgever,
(6247) W. BRUINING.
Batavia, 23 *November* 1859.

Bataviaasch Handelsblad.
MAIL-EDITIE.

Inteekenaren op de *Mail-Editie van het Bataviaasch Handelsblad*, die hun abonnement voor het jaar 1860 wenschen voorttezetten, worden verzocht, daarvan ten spoedigste mededeeling te doen aan den Uitgever, ten einde voor de geregelde verzending van hier zorg te kunnen dragen.

DE INTEEKENING GESCHIEDT:

Te *Batavia*, bij den Uitgever **W. Bruining.**
„ *Cheribon*, bij **Blok & Ruzette.**
„ *Samarang*, bij **Soesman & Co.**
„ *Soerabaya*, bij **Le Roy & Co.**
„ *Passoeroean*, bij **Weijermans & Co.**
„ *Madioen*, bij **G. A. Hogenraad.**
„ *Padang*, bij **R. H. van Wijk Rz.**
Op de *Buitenbezittingen*, aan de Stoomboot-Kantoren van den Heer **W. Cores de Vries** en
voor *Nederland*, bij **M. Wijt & Zonen**, te Rotterdam.

DE PRIJS VOOR EEN JAARGANG IS:

Aan de Drukkerij te ontvangen.............. f 20,—
In Europa, franco Marseille of Southampton... „ 25,—
„ „ „ Triëst.............. „ 27,50

Enkele nummers kunnen **niet** worden verstrekt. (6248)

Nederlandsch-Indische
Escompte-Maatschappij.

Namens het Algemeen Bestuur, wordt aan Belanghebbenden kennis gegeven, dat ter Algemeene Vergadering van Heeren Deelhebbers op heden

a. de Balans, zoo als die ter visie heeft gelegen, is goedgekeurd en gearresteerd, en het dividend bepaald op 8½ pCt. of f 82,50 per aandeel, waarover dagelijks ten Kantore der Directie tegen quitantie kan worden beschikt.

b. Tot Gedelegeerden zijn gekozen de Heeren
T. AMENT,
G. SUERMONDT en
E. ZORN;

c. Tot Mede-Kommissarissen de Heeren
D. T. PRYCE en
D. J. BIJLEVELDT.

TIEDEMAN & VAN KERCHEM,
Directeuren.
Batavia,
20 *Januarij* 1860. (6308)

AAN OUDERS EN VOOGDEN.

Van meer dan eene zijde is den ondergeteekende ter kennis gekomen, dat van het laatste *Verslag van den Staat van het Schoolwezen in Nederlandsch-Indië, afgesloten onder ultimo* 1858, gebruik wordt gemaakt ter bevestiging van gezegden, welker strekking gemakkelijk is te raden.

Hoe afkeerig ook van Institutenrs-Advertentiën, en ofschoon overtuigd, dat de bloei eener school niet afhangt van het oordeel van dezen of genen, acht de ondergeteekende zich echter thans verpligt te verklaren, dat genoemd Verslag, ten aanzien zijner inrigting, eene onjuistheid bevat.

Hij werd, toen een der heeren Commissarissen voor de partikuliere scholen in dat jaar zijne school bezocht, niet door *een*, zoo als daar wordt gemeld, maar door *drie*, in Europa geëxamineerde onderwijzers bijgestaan, gelijk dit ook *thans het geval is.*

De ondergeteekende vertrouwt dat de bedoeling met welke men zich op voormeld Verslag beroept, door deze toelichting wel zal verijdeld zijn.

Batavia, 19 Januarij 1860.
(6307) VERHULP.

Houders van Cognossementen
over onderstaande Goederen, aan Order geconsigneerd uit *Liverpool*, met het Bremerschip *Rubens*, Kapitein *H. Sollenborn*,

gelieve zich bekend te stellen bij de Ondergeteekenden:

C / B	1149, 1182, 1185, 1193, 1198, 1233, 1234, 1236, 1237	9 manden Aardewerk.	Afgeladen door *Wm. Collart Son & Co.*
J B 1/2	2 manden Aardewerk,		dito.
G H 1/7	7 „ „		dito.
R/A 1/10	10 kisten Manufacturen,		*Williak & Bushby.*

Deze Goederen zijn bestemd voor Batavia en Sourabaya.

(6303) TOLSON, HUNT & Co.

STOOMBOOT ONTVARING

Het tegen **Zondag 22 dezer** aangekondigd vertrek van bovengenoemd stoomschip, geen plaats kunnende hebben is het vertrek van hier viâ **Cheribon** naar **Samarang** en **Soerabaija**, thans vastgesteld op

Vrijdag 27 dezer,

des morgens ten **8 ure** precies.

De Agenten,
(6326) LANDBERG, BEZOET DE BIE & Co.

Het Stoomschip Padang,

Kapitein **A. GUYOT**,

zal tweemaal 24 uren na aankomst der Mail, viâ Bencoolen naar Padang vertrekken.

Informatien bij
(6280) W. CORES DE VRIES.

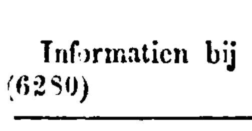

HET STOOMSCHIP
PALEMBANG,
Kapt. KULLER,
vertrekt den 24 dezer,
via Muntok en Riouw, naar Singapore.

Informatien bij
(6281) W. CORES DE VRIES.

Vracht naar Cheribon en Passaroeang

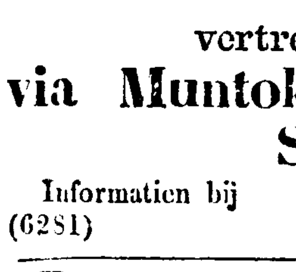

wordt aangeboden met het Nederlandsch Clipper Fregatschip

METALENKRUIS,

kapitein **J. P. ZUURDEEG,**

om spoedig te vertrekken.

Adres bij den gezagvoerder in het *Marine-Hôtel*, en bij *de Agenten*,

(6279) SCHIMMELPENNINCK & Co.

Gelegenheden naar Nederland

met Schepen der heeren

A. van Hoboken & Zonen.

Aanwezig in Indie:

ROTTERDAM, kapt. **Poort**, / **CORTGENE**, kapt. **Dunlop**, } vertrekken van Batavia omstreeks medio Februarij.

TWEE ANTHONIJS, kapt. **van Rijn van Alkemade**, vertrekt medio Maart.

ZEPHIR, kapt. **de Vries**, vertrek nog onbepaald.

Nog worden verwacht:

TRITON, kapt. **Adriaans**, / **JASON**, „ **van Buren**, / **MEDEAH**, „ **Lourens**, } volgens laatste berigten van Rotterdam naar hier vertrokken.

Aan boord van elk dezer schepen bevinden zich een geëxamineerd Geneesheer en eene melkgevende Hollandsche Koe. Adres bij

REIJNST & VINJU te Batavia.
(6290) ANEMAET & Co. te Soerabaya.

Gouvernements-Besluiten, Benoemingen, enz.

Opgave van het bedrag der ingetrokken koperen munt en der ingewisselde en vernietigde, alsmede van de nog niet ingewisselde recepissen, op ultimo Augustus 1859, bedoeld bij art. 18 der wet van 1 Mei 1854 (Nederlandsch staatsblad No. 75), afgekondigd bij de Indische publicatie van 21 Augustus 1854, (Indisch staatsblad No. 62.)

Kopergeld.

Naar Nederland verzonden ter vermunting . . .	f 12,017,868
In Indie, na onbruikbaar te zijn gemaakt, verkocht	„ 572,020
Te Soerabaya tot staven versmolten en doorgekapt.	„ 891,500
In 's lands kas en in depôts.	„ 16,263,065
	f 29,745,453

Recepissen.

Seriën van	In omloop gebragt.	Ingewisseld.	Blijft in omloop.	Van de ingewisselde zijn Vernietigd.	Van de ingewisselde zijn Aangehouden.
f 1	f 2.110.730	f 2.017.748	f 92.982	f 2.017.748	
„ 5	„ 4.197.995	„ 4.100.940	„ 97.055	„ 4.046.600	f 54,540
„ 10	„ 4.428.050	„ 2.778.340	„ 1.619.710	„ 2.731.180	„ 27,160
„ 25	„ 4.227.825	„ 994.600	„ 3.233.225	„ 994.600	„
„ 100	„ 8.756.400	„ 2.302.500	„ 6.453.900	„ 2.302.500	„
„ 500	„ 2.879.000	„ 641.000	„ 2.235.000	„ 644.000	„
	f 26.600.000	f12.858.128	f 13.761.872	f12.756.628	f 81,500

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Secretaris,
A. Loudon.

Bij beschikking van Zijne Excellentie den Minister van Staat, Minister van Kolonien, van den 18den October 1859 Ltt. A, no. 3, is aan den Oost-Indischen ambtenaar, met verlof in Nederland, *C. W. F. Neijs*, laatstelijk kontroleur der tweede klasse bij de landelijke inkomsten en kultures op Java, verleend eene verlofsverlenging voor den tijd van zes maanden.

Civiel Departement.

Benoemd:

Bij continuatie voor het loopende jaar 1860.

Tot leden van de kommissie, ingesteld bij artikel 49 der bepalingen op het beheer van 's lands geldmiddelen (staatsblad 1831 no. 71): *J. J. van Emmerick*, hoofd-intendant der militaire administratie, en *H. P. Barkmeijer*, algemeene boekhouder bij den directeur van financien.

Tot adsistent resident van Galoe (residentie Cheribon), de kontroleur der eerste klasse bij de landelijke inkomsten en kultures *C. P. Servatius.*

Tot opziener der eerste klasse bij de kina-kultuur, de opziener der tweede klasse bij die kultuur *K. M. Swart*, met bepaling dat hij zal zijn ter beschikking van den inspekteur voor natuurkundige onderzoekingen in Nederlandsch-Indie, tevens belast met de leiding der kina-kultuur op Java, en dat aan hem tijdelijk zal worden opgedragen de betrekking van hoofdopziener, belast met de controle over de rigtige uitvoering der door den inspecteur aan de opzieners bij de verschillende aanplanten gegeven bevelen.

Bij de Burgerlijke Openbare Werken.

Bevorderd:

Tot ingenieur der derde klasse de adspirant-ingenieur *F. Mispelblom Beijer*, met bepaling, dat hij voorloopig gevestigd blijft ter hoofdplaats Batavia.

Overgeplaatst:

Van Djokjokarta naar de hoofdplaats Samarang, de opzigter der tweede klasse *W. C. H. L. C. von Winckelmann.*

Van Samarang, naar de hoofdplaats Djokjokarta, de opzigter der tweede klasse *W. F. Jansen.*

Goedgekeurd:

Dat door den Konsul-Generaal van de vrije en Hanze stad Hamburg en konsul van Pruissen te Batavia.

Is Benoemd:

Tot zijnen konsulairen agent te Indramaijoe (Cheribon), de heer *J. F. Heckler.*

Schutterijen, enz.

Ontslagen:

Op zijn verzoek, eervol, wegens vertrek, als kapitein bij de schutterij te Batavia, *J. A. Stok.*

Militair Departement.

Benoemd:

Tot onderopziener der eerste klasse over de smeden bij den artillerie-konstructiewinkel te Soerabaija, de onderopziener der tweede klasse over de smeden bij die inrigting *J. van der Roest.*

Overgeplaatst:

Bij het garnizoensbataillon van Celebes en onderhoorigheden, de majoor der infanterie *F. J. Belle*, van het 14de bataillon.

Geplaatst:

Bij het 14de bataillon, de luitenant-kolonel der infanterie jhr. *F. M. de Brauw*, thans waarnemend plaatselijk kommandant te Soerabaija.

Bij de Militaire Geneeskundige Dienst.

Bij het groot militair hospitaal te Soerabaija, de officier van gezondheid der derde klasse *A. H. Dettingmeijer*, onlangs uit Nederland aangekomen.

Goedgekeurd:

Dat door het Militair Departement,

Zijn Geplaatst:

Bij de Infanterie,

Bij het 1ste bataillon, de tweede luitenants *J. M. Courtois* en *A. J. Mulder.*

Bij het 2de bataillon, de tweede luitenant *F. J. S. van Heumen.*

Bij het 6de bataillon, de tweede luitenant *J. Visser*,
allen onlangs, uit Nederland aangekomen.

Bij het 7de bataillon, de eerste luitenants *J. M. D. F. de Jongh*, gedetacheerd bij den generalen staf.

Bij het 10de bataillon, de kapiteins *C. L. S. A. M. de Roij van Zuijdewijn* en *J. Koch*, de eerste luitenant *J. W. Auffmorth* en *C. G. Veenhuijzen*, allen onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd, en de tweede luitenant *W. T. H. Vooyt*, onlangs uit Nederland aangekomen.

Bij het garnizoens-bataillon in de eerste militaire afdeeling op Java (Weltevreden), de kapitein *P. J. G. van Harrevelt*, onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd.

Zijn Overgeplaatst:

Bij de Infanterie,

Bij het 2de bataillon, de eerste luitenant *H. W. C. A. Thieme* en de tweede luitenant *W. Z. Hempenius*, beiden van het 9de bataillon.

Bij het 7de bataillons, de kapiteins *A. W. F. H. Tuckerman* van het garnizoens-bataillon in de Lampongsche Districten en *K. J. B. Eichelberg*, en de tweede luitenant *A. A. van Sorgen*, beiden van het 10de bataillon.

Bij het 9de bataillon, de eerste luitenant *G. Bakker*, van het 10de bataillon.

Bij het 15de bataillon, de eerste luitenant *P. E. F. van Mauntz*, van het 17de bataillon.

Bij het 16de bataillon, de kapitein *C. A. Schaak*, van het garnizoens-bataillon van Sumatras Westkust, de eerste luitenant *J. F. Peuchen*, van het 15de bataillon, de tweede luitenants *J. C. van Blokland*, en *W. G. L. Kretschmer*, beiden van het 17de bataillon,

Bij het 17de bataillon, de kapitein, *W. E. Frowein*, van het garnizoens-bataillon van Banka, de eerste luitenants *J. P. van Lier* en *C. J. G. de Bruin*, beiden van het 16de bataillon.

Bij het garnizoens-bataillon van Sumatras Westkust en onderhoorigheden (Solok), de kapitein *H. C. van der Schalk*, van het 17de bataillon.

Bij het garnizoens-bataillon van Celebes en onderhoorigheden, de kapitein *A. A. K. Camauer*, van het 6de bataillon.

Bij de Militaire Administratie.

Als onder-intendanten der tweede klasse, de kapiteins-kwartiermeesters *L. J. Prins* en *F. E. K. Stoelman.*

De werking van het Koloniale bestuur in Nederland op de Indische Regering.

In de zitting der Tweede Kamer, gehouden op den 23 November 1859 werd, bij de beraadslaging over het Batig Slot van 1857 behandeld § 2 van het verslag: *Inmenging der Vertegenwoordiging in het beheer van zaken in Nederlandsch-Indië.*

De heer Thorbecke hield bij deze gelegenheid eene van die korte en zoo kernachtige redevoeringen, die, hoe bedaard ook uitgesproken, de stenografen soms in verlegenheid brengen, daar er ook geen enkel *episodaal* woord in voorkomt en geen stenograaf in staat is eene zinsnede te construëren, indien hij niet geslaagd is, al het gesprokene, woord voor woord, te noteren. Hij zeide, na eene korte inleiding, het volgende:

De Minister op wien ik mij beroep, moet overtuigd zijn, dat zedelijke overmagt, gepaard met de magt om te gebieden, alle kritiek gerust afwacht en trotseert. De Minister kent volkomen de geschiedenis van den zamenhang van het Engelsch Parlement met Britsch Indie; hij weet, dat de groote maatregelen, de groote, de weldadige hervormingen in het koloniebestuur van het Parlement zijn voortgekomen; hij weet aan welke, dikwijls onbillijke, aanvallen het bestuur van Engelsch Oost-Indie in het Parlement blootgesteld is geweest. En heeft ooit een Engelsch Minister durven waarschuwen of met gevolg gewaarschuwd tegen dat gebruik der parlementaire vrijheid, als kon daaruit gevaar voor de Oost-Indische bezittingen ontstaan? En de toestand staat volstrekt niet gelijk; want de handelingen van het Engelsche Parlement vinden oneindig meer weêrklank in Oost-Indie, dan hetgeen hier gebeurt op Java vinden kan.

De Minister, op wien ik mij beroep, Mijnheer de Voorzitter, is overtuigd, hij moet overtuigd, zijn, dat het uitsluiten, het verbieden van parlementaire kritiek onmogelijk is, maar dat ze kan en moet worden geleid. De Minister, Mijnheer de Voorzitter, moet uit zijne eigene ondervinding overtuigd zijn, dat het niet is de kritiek of het verwijt, maar de zwakte der verdediging, die verzwakt.

Wanneer ik mij beroep op den Minister, om staande te houden, dat hij zelf bovenal moet wenschen rekenschap, licht en oplossing te geven, dan ontken ik niet, dat ééne beperking van die verpligting zou kunnen worden aangenomen. Ik spreek niet van de tweede alinea van art. 89 der Grondwet, schoon de Minister in de voorgelezen zinsnede, zoo als in zijne Memorie van Beantwoording over het algemeen, het gansche Oost-Indische bestuur *achter* die alinea schijnt te willen plaatsen. Ik bedoel eene andere beperking, te zoeken in de bijzondere betrekking van den Minister van Kolonien tot den Gouverneur-Generaal.

Men kan zeggen: de Gouverneur-Generaal is geen onverantwoordelijk bureau-ambtenaar; niet gelijk te stellen met een Commissaris des Konings in eene provincie, noch met een gezant in den vreemde; hij is niet louter agent van het Ministerie van Kolonien; de eerste voorwaarde van eene goede bekleeding van het Gouverneur-Generaalschap is, dat de Gouverneur-Generaal zelfstandig zij, een man van een eigen stelsel en van eigene overtuiging. De Minister van Kolonien, zou men kunnen zeggen, heeft zich te bepalen het werktuig, het orgaan te zijn van die regelende en controlerende magt, die aan den Koning en aan den Rijkswetgever voorbehouden werd. De Gouverneur-Generaal is en moet blijven de man van handeling en van bestuur; hij moet, schoon niet regtstreeks bij deze Kamer, zelf verantwoordelijk zijn en blijven; hij moet dat willen zijn, als niet af te scheiden van eene zelfstandigheid, zonder welke een goed, krachtig bestuur over zee ondenkbaar is. De Minister van Kolonien kan derhalve niet op elk punt en op ieder tijdstip rekenschap van de handelingen van den Gouverneur-Generaal als van zijne eigene daden geven.

Die beperking, Mijnheer de Voorziter, zou men kunnen aannemen op grond eener theorie, en die mij, ik wil er dat wel bijvoegen, zou voorkomen de eenige ware te zijn. Maar hetgeen welligt in theorie juist is, bestaat dat in werkelijkheid? Ik spreek niet van den tegenwoordigen Minister van Kolonien, of van den tegenwoordigen Gouverneur-Generaal. Zou men, den gang van het Oost-Indische bestuur sedert eene lange reeks van jaren nagaande, kunnen zeggen, dat te regt en in billijkheid de verpligting van den Minister van Kolonien, om telkens hetgeen in Nederlandsch Indie gebeurt te verantwoorden, door eene zelfstandige magt van den Gouverneur-Generaal wordt beperkt?

Nog slechts ééne opmerking. Men heeft dikwerf en sedert jaren gezegd, dat het gezag van de besturende magt van Nederlandsch Indie gevaar liep door de aanraking, waarin die magt gebragt wordt of gebragt kan worden met de Vertegenwoordiging. Ik heb dat nooit kunnen inzien. Ik ben een der oudste strijders voor een krachtig deelgenootschap der Vertegenwoordiging aan het *regelen* onzer kolonien; geenszins om in te grijpen in de administratie, of om eene vrijheid van handelen te verminderen, die in hooge mate vereischt wordt, waar een bewind over landen aan gene zijde van den Oceaan met vastheid en beleid zal moeten worden gevoerd. Maar ik vraag, of de zelfstandigheid der magt, die daar handelen en besturen moet, niet wezenlijk wordt bedreigd van eenen anderen kant, door de gewoonte om alles op het Ministerie van Kolonien te laten aankomen? In hoe verre die gewoonte nog heerscht, kan ik niet verzekeren; dat zij vele jaren heeft geheerscht, deed eene vorige betrekking mij zien. Zoo het nog niet anders is, zoo tallooze bijzonderheden van bestuur afdoening en beslissing van den Minister van Kolonien wachten, welk wapen, welke verschooning blijft er dan overig om niet van alles rekenschap te geven? Wanneer alles getrokken wordt naar het Plein, waarom niet alles opgehelderd in het Binnenhof?

Die woorden zijn een volledig en afdoend antwoord op de bewering van den minister, dat de te groote inmenging der Vertegenwoordiging in zaken van Indisch Bestuur den gang der zaken in Indië zoude belemmeren en benadeelen. Wij zien uit die redevoering ook, dat de heer Thorbecke — gelijk de meeste leden der kamer — ten opzigte van het lezen der Indische dagbladen, gelijk staat met den heer in het koffijhuis, die woedend opkeek, toen een ander heer hem een dagblad ter lezing aanbood met de beleefde vraag: *belief je?* De woedende heer was een redacteur, die dien dag ex officio reeds 30 dagbladen had gelezen.

De Indische dagbladen hebben zoo dikmaals feitelijke inmengingen van het koloniaal bestuur in de kleinste bijzonderheden der Indische huishouding aangewezen, dat de spreker, die bladen lezende, niet had behoeven te vragen: *of die inmenging thans nog bestaat*, hetzij dan, dat hij die vraag heeft gedaan *ironicæ*, hetgeen in de kamer nog niet is aangewezen als *strafbaar*, gelijk bij het hier laatstelijk behandelde drukpersproces.

Hij kan het ook weder vinden in de laatste benoemingen tot *buitengewone* kommiezen.

Wat is, zal men vragen, toch een *buitengewoon* kommies? Is het een buitengewoon *knappe* kommies *of omgekeerd?*

Geen van beiden. Het is eenvoudig een ambtenaar, waarvoor de bezoldiging door den minister van koloniën slechts *tijdelijk* is toegestaan, die dan wordt gebragt op de bekende f 500,000 voor onvoorziene rampen en tegenspoeden en die met elk jaar weder op nieuw moet worden aangevraagd. De Gouverneur-Generaal, de vertegenwoordiger des Konings, kan, op de overtuigende aantooning der doelmatigheid of noodzakelijkheid door de departementschefs het personeel der ambtenaren niet uitbreiden onder nadere goedkeuring des konings, hij moet daartoe de autorisatie van den minister van koloniën vragen, die ze of weigert of tijdelijk toestaat, waardoor dan *buitengewone* benoemingen plaats hebben, die echter altijd noodzakelijk blijven, en waarvoor dus telken jare nieuwe autorisatie noodig is.

Indien men wilde beweren, dat dit een heilzame breidel is voor den Gouverneur-Generaal, om geene onnoodige uitgaven op de begrooting te brengen, dan zoude men kunnen vragen: waar is dan de breidel voor den minister van koloniën, die op de Indische begrooting alles kan brengen, wat hij verkiest?

Wij zijn het op grond van dit en vele andere feitelijke toestanden, geheel eens met den heer Thorbecke, "dat de zelfstandigheid der magt, die in Indië besturen en handelen moet, wezenlijk wordt bedreigd door de gewoonte, om alles op het ministerie van koloniën te laten aankomen!"

Op de gewoonte, zeide de heer Th. Is het dan *gewoonte*, of is het een *regt*, dat de minister van koloniën uit het regeringsreglement kan afleiden, wanneer hij verlangt, dat men alles op *hem* late aankomen, uithoofde den gouverneur-generaal in het regeringsbeleid van Nederlandsch-Indië eene nagenoeg passive rol zou zijn aangewezen?

Wij zouden die vraag niet beslissend durven beantwoorden, zijn echter van gevoelen, dat *gewoonte* het juistere woord is.

H. J. L.

Batavia.

Z. M. heeft bij besluit van 24 Nov. 1859 No. 59, vergunning verleend aan Dr. *P. Bleeker*, tot het aannemen en dragen der onderscheidingsteekenen van ridder der orde van den Rooden Adelaar 3de klasse, hem geschonken door Z. K. H. den Prins Regent van Pruissen. (Ned. Staatscour. 26 Nov).

Het stoomschip *Padang* van den heer Cores de Vries, heeft heden ochtend deze reede verlaten om den gebroken telegraafkabel tusschen Batavia en Singapoer te herstellen. De ingenieur der rijks telegrafen, de heer Groll, is aan boord.

Wij hebben met genoegen gezien, dat men eenige onwaardige waroe-boomen op het Koningsplein onthoofd of geheel onttroond en door jonge tamarinde-boomen vervangen heeft. Bij die zorg voor toekomstige *schaduw*, ten behoeve onzer kinderen en kleinkinderen, herinneren wij nog eens de behoefte aan *licht*, in de ruimste beteekenis, die wij zelven gevoelen. Maar vooral wordt de wensch naar eene betere verdeeling van het water levendiger. Na eene enkele regenbui is het Koningsplein overstroomd. Daarentegen kost, na een paar maanden droogte, een paar scheppen drinkwater op Goenong Saharie een dubbeltje.

Zoo de minister, misschien uit vrees voor een' Washington *en herbe*, niet besluiten kan gemeente-besturen in te voeren, die gemeente-lasten zouden heffen, blijft er voor de burgers der hoofdstad niets over dan het regt om ook uit de schatkist te grijpen, gelijk Samarang, Rembang, Grissee, ten einde een paar artesische putten, gaz-verlichting, drainage en andere nuttige zaken te verkrijgen, die in iedere beschaafde stad te vinden zijn, Batavia alleen uitgezonderd. Wij verbeelden ons andere volken op zijde te streven door te teren op vervlogen roem en altijd te bluffen op Tromp, de Ruijter, de Witt en de Koningin van het Oosten. Zimmerman zegt in *de Gids* van Sept. dat er aan onze bezittingen niets Nederlandsch meer is, tenzij men 't Nederlandsch mogt willen noemen, dat er niets wordt verrigt.

Naar luid van partikuliere mededeelingen zullen er eenige tonnen gouds verbouwd worden aan het gymnasium, waarvoor de leeraren en leerlingen nog niet gevonden zijn. Volgens den een is het 4½, volgens den ander 5½ ton gouds.

Aan een' boom, zoo vol geladen,
Mist men vijf, zes pruimpjes niet.

De Javasche Courant van den 18 dezer bevat eenige mededeelingen van Mohammad Taib omtrent het „ongeval,” die reeds door ons aan de partikuliere Soerabajasche bladen werden ontleend en een reglement op de uitoefening van het notaris-ambt.

Ware het niet wenschelijk, dat de Regering eenige mededeelingen dede omtrent het jongst examen der kandidaat-ambtenaren 2de klasse? Bij voorbeeld, in welke vakken zij over het algemeen het minst voldaan hebben? Dit ware eene nuttige aanwijzing voor latere aspiranten en voor de onderwijzers, die een kursus voor hen hebben geopend.

Verbetering.

Wij hebben een malle font gemaakt, door in No. 2 van dezen jaargang, onder de rubriek Australië, te spreken van Quondamsche menscheneters, alsof het een' bijzonderen volksstam golde: wij wisten toen nog niet, wat wij sedert leerden, dat *quondam* in het Engelsch beduidt: *vroegere*.

Den 16den Januarij 1860 heeft de stoomboot *Batavia*, kapt. Neyts, deze reede verlaten, zich begevende, over Muntok en Riouw, naar Singapoer, tot het overbrengen en afhalen der landmailpaketten.

Het getal brieven, ditmaal verzonden, is als volgt:

Per overlandmail via Marseille..........		7805 stuks.
„ „ „ Triest..............		2501 „
„ „ „ Southampton.......		545 „
		10851 stuks.
Naar Singapore.................	1559	
„ Banka..................	347	
„ Palembang................	436	
„ Riouw	147	
„ Billiton	51	
		2540 „
Totaal........		13391 stuks.

Gedurende de maand November ll. is aan inkomende en uitgaande regten op Java en Madura ontvangen eene som van ƒ 1, 104,932:51⁵.

De ontvangst over de elf eerste maanden van 1859 bedraagt............		ƒ 8,756,197:10⁵
Aan fictieve regten op Gouvernements producten	ƒ 1,790,907:111	
Aan terugbetaalde regten	„ 135,409:101	
		ƒ 1,926,367:92
Zuivere ontvangst		ƒ 6,829,829:38⁵

Gedurende de eerste tien maanden van 1859 is méér ontvangen dan over dien tijd:

in 1857 ƒ 446,931:118⁵
„ 1858 „ 327,621 96.

— Ten vervolge onzer mededeelingen betreffende de Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo, kunnen wij hier nog vermelden, dat uit de mededeeling van een gevangen genomen opstandeling is gebleken, dat de inname der benting te Moenggoe Tajoe, niet zonder verlies voor den vijand geweest is. Een zoogenaamd kapitein van demang Leeman zou o. a. bij de retraite gevallen zijn.

Voorts deelde de gevangene mede, dat bijaldien de vijand niet te Moenggoe Tajoe ware voorkomen, deze het voornemen zou hebben gehad om binnen 10 dagen een aanval te doen op Martapoera.

De door onze troepen ingenomene benting bestaat uit eene palisadering van 10 voet hoog, met faces van 30 passen en één bastion.

Na het nemen der benting is het aan eene patrouille der onzen gelukt, over Tambran tot Benoea-padang door te dringen. Op beide plaatsen werden vijandelijke benden ontmoet.

Die ter eerstgemelde plaats werd door een kartetsschot en een twee-gelederen vuur daarna uit een gedreven. Verscheidene der vijanden vielen.

Te Benoea-padang had de vijand zich in een digt begroeid bosch opgesteld; hij deed het eerste schot op de onzen, hield eenigen tijd stand, doch koos het hazenpad, zoodra de onzen met den looppas op hem indrongen.

Daar middelerwijl een gedeelte onzer hier ageerende magt de kampong had omgetrokken, werd den vijand een beduidend verlies toegebragt.

Ook hier zoude men weder slaags zijn geweest met de bende van demang Leeman.

De ongunstige toestand van het terrein, tengevolge van aanhoudende zware regens, deed van eene andere voorgenomen beweging naar Telok-pekat afzien.

Te Marabahan is berigt ontvangen, dat de vijand bezig zou zijn eene benting te bouwen boven Loetoeg-toeoor, de kampong in de boven doessoen, in welker onmiddelijke nabijheid de Onrust afgeloopen is.

In de Tanah-Laut zouden weder eenige volgelingen van het hoofd der vroegere beweging aldaar, hadji Baiasin te Sebohar hebben vertoond.

Tegen deze kwaadwilligen zijn maatregelen verordend.

Van de Zuider-afdeeling zijn berigten ontvangen tot ulto. December 1859.

Over het algemeen kan de politieke toestand daar bevredigend worden genoemd.

De spanning, bestaan hebbende tusschen den vorst van Kottawaringin en zijne hoofden, had opgehouden, ofschoon de laatsten voortdurend minder gunstig ten aanzien van den vorst gestemd bleven.

Van Koetei zijn te Bandjermasin tijdingen ontvangen tot 27 November. De rust schijnt daar niet te wenschen over te laten.

Banjoemas. Op den 31sten December ll. werd een bendoengan in de rivier Djoerik, door de bewoners der dessa Karangandjing hersteld. Na afloop van dit werk, was het water in de rivier benedenwaarts aanmerkelijk gedaald, doordien het water boven den bendoengan meerendeels wordt afgeleid in een slokkan, ter besproeijing der sawa's van de dessa Karangandjing.

De bewoners der nabij gelegene dessa Watoemas, den lagen waterstand in de rivier Djoerik ziende, kwamen in grooten getale op, om aldaar visch te vangen, en opgemerkt hebbende, dat de meeste visch te vangen was op eene nabij zijnde plaats, alwaar eene diepte (kedoeng) in de rivier wordt aangetroffen, begaven zij zich derwaarts, en begonnen door het werpen van zekere bladeren (djenoe) in het water, den visch te bedwelmen.

Toen zij daarmede bezig waren, had eene belangrijke aardstorting plaats. De rivier was op die plaats smal en had vrij hooge oevers. De begane grond was elf rijnlandsche voeten boven den waterspiegel verheven, en het water had dáár eene diepte van vijf voeten. De breedte van het rivierbed was ter hoogte van den beganen grond zeven en ter hoogte van den waterspiegel dertien voeten, zoodat de oevers als het ware ondermijnd waren. Van de elf aanwezige mannen waren er vijf aan de eene, en vijf aan de andere zijde in de rivier, terwijl één zich in het midden ophield, toen de aarde aan de eene zijde, over eene lengte van vijftig op eene breedte van zeven voeten, afstortte, waardoor de vijf menschen, welke zich aan dien kant bevonden, benevens de man die in het midden der rivier was, bedolven werden, terwijl de vijf overigen ter naauwernood den dood ontkwamen.

Vijf lijken zijn met moeite uit de diepte der rivier opgedolven, maar na eenen vruchteloozen arbeid van vier dagen, heeft men er van moeten afzien, om het zesde lijk te verkrijgen. De zware met groote steenen vermengde wadas, welke de diepte (kedoeng) in de rivier heeft aangevuld, verijdelde alle daartoe in het werk gestelde pogingen.

Soerabaja, 6 Januarij. Wij vernemen dat in het afgeloopen jaar te Soerabaya zijn aangebragt, en op publieke vendutie verkocht, 1169 overwalsche paarden, welke gezamenlijk hebben opgebragt ƒ 87,884,60 of gemiddeld ƒ 65,20 per stuk.

Soerabaja, 11 Jan. Het stoomschip *Oenarang* is gisteren na den middag te drie ure hier ter reede gearriveerd, met het Ned. schip *van Dam van Issel* op sleeptouw, zijnde gemeld schip Banjoewangie binnengeloopen wegens bekomen zware lekkage.

De *Oenarang* maakte de zeer korte heen- en terugreis van 49 uren, met oponthoud te Banjoewangie en voor het gat te Soerabaja, door laag water veroorzaakt.

— Z. M. stoomschip *Suriname* zal heden middag naar Banjermassing vertrekken en tevens eenige ammunitie medenemen.

— Aangaande de krijgsbedrijven te Boni kunnen wij nog melden dat, bij de inname van de kampong Boia Salempa, de voorhoede na slechts een kwartier vechtens door de palissadering drong en de linie beklom. Daarop trok de kavallerie om en zette de vlugtelingen na. Kunstmatige terreinhindernissen, die zij gedeeltelijk zelf moest opruimen, belemmerden de ruiterij in hare bewegingen, en toch was hare werking uitmuntend. Wel is waar gaven deze versperringen de Bonische ruiterij gelegenheid om te vlugten, doch een veertigtal Bonieren, die zich niet op lijfsgenade wilden overgeven, werden door hen neergesabeld.

De bevelvoerende generaal moet dan ook zijne bijzondere tevredenheid hebben betuigd over de houding en bedrijven der kavallerie.

— Aangaande den heer Mr. de Witt vernemen wij, dat ZEd.G. met Z. M. stoomschip *Groningen* naar Siam zal stevenen, ten einde daar, zoo mogelijk, een tractaat te sluiten en daarna de reis voort te zetten naar Japan, om aldaar zijne betrekking als Consul-Generaal te aanvaarden.

Idem, 12 Januarij. De *Oenarang*, naauwelijks te Soerabaija terug met de *van Dam van Issel*, vertrekt heden weder naar Banjoewangie, om het Amerikaansche schip, de *Witch*, dat daar lek uit zee is teruggekomen, op sleeptouw te nemen en hierheen te brengen. De *Witch* is het vierde schip, dat in een zeer kort tijdsbestek met schade uit zee terugkomt.

— Wij vernemen, dat het stoomschip *Palembang* heden morgen niet naar Batavia is vertrokken wegens een gebrek aan de machinerie, doch dat de goederen en passagiers op de *Padang* zijn overgescheept, om daarmede de reis te maken.

— Zoo wij goed ingelicht zijn, bestaat bij de onder-officieren der Ned. marine van de hier ter reede liggende schepen, het voornemen om aan de onder-officieren van het Fransche schip *Phlegéton* een feestmaal aan te bieden, hetwelk zou plaats hebben in eene der loodsen van het Maritiem établissement.

(Oostpost.)

Brieven uit Nederland.

(Vervolg en Slot.)

Ook is er eene brochure van den heer Sandenbergh Matthiessen, advokaat te Soerabaja, verschenen, die Uwe beschouwingen over de suikerkultuur toelicht en aanwijst en even als gij, onderhandsche verlenging der suikerkontrakten als grondslag der nieuwe regeling wil aannemen. Ik zend ze U hiernevens. — Ook de oud-resident van Rembang Bekking heeft de beschouwingen van den heer Vreede Bik nadrukkelijk wedergelegd.

De reactie heeft dus niet alleen het woord in Nederland en zij begaat menige feil, waardoor zij tegen zich inneemt. Uit de memorie van Beantwoording tot het batig slot is toch gebleken dat het Indisch Gouvernement voor de hôtels ƒ 50,000,— voor nieuw meubilair uit Parijs heeft laten komen. Het hoofdbestuur van de Vereeniging tot bevordering van fabriek- en handwerknijverheid in Nederland, heeft zich met een adres tot den Minister van Koloniën en tot de Tweede Kamer gewend met beklag over deze achteruitzetting van de Nederlandsche industrie, die zooveel naar Indie exporteert. Ten bewijze daarvan hebben wij nog onlangs de prachtige staatsiekoets gezien, die de heeren Hermans alhier voor den sulthan van Soerakarta hebben vervaardigd en waarvan ik U waarschijnlijk in eenen volgenden eene uitvoerige beschrijving zal toezenden.

Van den Gouverneur-Generaal gesproken, wij hebben voor een paar dagen eene dépêche ontvangen, houdende, dat de heer Pahud ernstig ziek lag en dringend verlangde teruggeroepen te worden. Sommigen betwijfelen de waarheid van dat berigt, terwijl het gerucht loopt, dat, ingeval het waar is, tot opvolger van Zijne Exc. is aangewezen de heer J. P. van Zuylen van Nyevelt, de ex-Thorbeckiaan en thans het zwijgende, ministeriële lid der Tweede Kamer, schoonzoon van den Minister van Koloniën.

Waarschijnlijk zullen morgen avond de discussien over het batig slot in de Tweede Kamer afloopen en beginnen wij dan de begrooting, als de kwestie der koffijveilingen van de Handel-Maatschappij niet verlenging van de discussie te weeg brengt, waartoe de makelaars van Dordt en Middelburg het hunne hebben willen bijdragen, door zich op nieuw bij adressen tot de Tweede Kamer te wenden.

Ik heb ondanks den tijd, dien ik noodig heb om den gang der politieke zaken te volgen, toch nog een paar avonden kunnen afzonderen om in de tooneelwereld een kijkje te nemen. Te Amsterdam is een Italiaansch operagezelschap aangekomen, behoorende tot een der gezelschappen van de Gebrs. Marsi, te Milaan, die verschillende groote theaters in Italie gepacht hebben, doch door den revolutionairen toestand in dat land genoodzaakt zijn geweest, eenige tooneelgezelschappen naar het noorden (Londen en ons land) te zenden. Het Amsterdamsche gezelschap is in zijn geheel uitstekend en wat het meest bevreemdend is, de *prima donna* van den Italiaanschen troep, is onze landgenoote Mevr. Rosa de Vries — van Os, in Noord-Amerika en in Italie wel bekend als een *talent du premier ordre*; zij is in den Haag geboren, van zeer nederige Israelitische afkomst en op kosten van koning Willem II te Parijs gaan studeren, ofschoon de Duitsche directeur van onze nationale zangschool te 's Hage, de heer Lubeck, beweerd had dat de kleine Roosje geen avenir had in de Fransche muziek; mevr. van Os vertrok naar Parijs onder voorwaarde, dat wanneer zij hare studien voltooid had, zij als prima donna aan het tooneel te 's Hage zou optreden, maar, in strijd met de logens van *Asmodée*, wordt mij verzekerd, dat zij aan die belofte niet kan voldoen, omdat men haar een traitement wilde geven, waarvan zij hare kostumes niet eens zou kunnen betalen en dus met hare familie, die zij thans krachtig ondersteunt, nog veel minder kon eten. Dat was de reden waarom wij haar nimmer in Nederland dachten te hooren, wanneer niet de politiek er in gespeeld had en zij, ingevolge haar engagement met de heeren Marsi, hier moest optreden. Naast haar staat mw. Bambrilla, eene alt, die men bij Alboni vergelijkt. De mannen zijn van minder allooi, maar toch goede zangers. De directeur van de Fransche opera te 's Hage, die na de de ballotage van zijn bijeengebragten troep niets goeds meer kan krijgen, concurreerde te vergeefs met een *klein* admiraaltje Tom Pouce tegen drie Duitsche dwergen en een uittreksel uit de drie musketiers, die in den Hollandschen Schouwburg met razend succes ten tooneele werden gevoerd.[?!] Hij heeft ons dan ook in het genot gesteld om den Italiaanschen troep te hooren, die ook te Rotterdam speelt, en ik geef U de verzekering, dat het geheele publiek met mij geen genotvoller avond heeft doorgebragt, toen verleden week *Il Travatore* van Verdi werd gespeeld. De comedie was eivol van beneden tot boven en de vervoering was groot. De Italianen zullen thans eene reeks voorstellingen te Amsterdam, Rottterdam en 's Hage geven.

Ook de beroemde baszanger Guilelmi bevindt zich hier te lande en heeft voorleden de Woensdag-concerten in *Diligentia* geopend.

De gezondheidstoestand in Nederland over het algemeen verbetert.

's Hage, 25 November 1859.

Nederland.

Den 25 Nov. heeft de *Commissie tot onderzoek naar de verschijnselen op den Oceaan* hare openbare winter-bijeenkomsten geopend met eene leesvergadering, die weder, even als vroeger, een sprekend bewijs opleverde van haar ijverig streven naar eene grondig theoretische ontwikkeling bij den zeemansstand. De vergadering werd door den voorzitter, den heer Joost van Vollenhoven, geopend met de mededeeling van het besluit der commissie betreffende de toekenning van medailles aan de inzenders der meest voldoende extract-journalen, terwijl tevens werd bekend gemaakt, dat onderscheidene scheepsgezagvoerders zich bereidwillig hadden aangeboden, om zoowel door mededeeling van eigene waarnemingen en verkregen resultaten als anderzins, het doel dezer bijeenkomsten te bevorderen.

Hierna trad Dr. P. van Galen als spreker op, om de aandacht der vergadering te vestigen op het *Magnetismus* en wel bepaaldelijk op de verschillende wijzen, waarop het zich in de *compas-miswijzingen* openbaart. Na eenige physische opmerkingen omtrent de kracht en werking van den magneet, zijn invloed op de metalen, den magnetischen equator, de wetten der polariteit, de eigenschappen van den zamengestelden magneet, enz. kwam spr. meer bepaaldelijk neder op eenige verschijnselen in de werking der compasnaald. Daartoe wees hij in de eerste plaats op hare westelijke afwijking in het noorder- tegenover de oostelijke declinatie in het zuider halfrond; 2°. op het verschil van hare inclinatie op verschillende plaatsen der aarde; 3°. op hare slingerende bewegingen; en 4°. op de oorzaken van hare rigting en den graad van aantrekking. Na dit een en ander breedvoerig te hebben uiteengezet en door kaarten en tabellen het besprokene te hebben toegelicht, trad spr. in eene meer afzonderlijke beschouwing van de declinatie zelve en sprak, na duidelijke aanwijzing van het verband tusschen den stand der naald en de geographische breedte over het verschil van miswijzing in verschillende tijden op dezelfde plaats en het merkwaardig verschijnsel van den overgang eener oostelijke naar eene westelijke miswijzing sedert den loop der 17de eeuw. Vervolgens behandelde spr. de dagelijksche afwijkingen der naald in het noorder-, in het zuider- en tusschen de beide halfronden in betrekking tot de lengte van den dag en de perioden der zonnevlekken, de onlangs te Utrecht en te Parijs waargenomen storingen in die beweging bij de verschijning van het Noorderlicht, enz. waarop spr. na eene vergelijking van het Atlantische met het Aziatische en Zuidzee-stelsel van afwijking, zijne rede besloot. In de daarop gevolgde paaze werden de aanwezigen in de gelegenheid gesteld, om de hierbij gebezigde kaarten en tafels meer in de verschillende details na te gaan, waarbij inzonderheid werd opgemerkt eene kaart van het jaar 1700, benevens eene vergelijkende tabel van te Parijs en Londen waargenomen miswijzingen sedert het jaar 1541. Daarna gaf kapitein W. van der Hoeven, als bijdrage, eene nadere toelichting omtrent den aard en het doel van de werkzaamheden der commissie en nam uit de vele en hoogst gunstige resultaten van *Maury's* ijverige pogingen tot bevordering van het zeewezen en de daardoor thans kortere en veiliger zeereizen aanleiding, om het nuttige en schoone van haren werkkring, maar vooral de noodzakelijkheid van de medewerking der scheeps-kapiteins aan te wijzen, waartoe spreker zijne mede-gezagvoerders dan ook in de meest krachtige bewoordingen aanmoedigde. Na afloop dezer beide spreekbeurten werd de vergadering, bij afwezigheid van den president, door den vice-voorzitter, den heer A. van Hoboken, met dankbetuiging aan de sprekers en eene toespraak tot de aanwezigen gesloten.

— In een vorig vorig nommer werd gemeld, dat Z. K. H. prins Frederik en zijn gezin hier te lande waren teruggekeerd. Dat berigt was onjuist en aan een misverstand toe te schrijven. Het geheele gezin van Z. K. H. bevindt zich nog te Berlijn, waar de prinses thans aan de mazelen lijdende is. HD. lijfarts, dr. van Bijlandt, is van 's Hage naar de Pruissische hoofdstad ontboden. HD. toestand is echter niet verontrustend.

— Aan de te Delft op te rigten pijrotechnische school, zullen officieren en onder-officieren van het wapen der artillerie gedetacheerd worden, ten einde te worden bekend gemaakt met het vak der pijrotechnie. Het vaste personeel dier school is aldus te zamen gesteld: 1 kolonel of luitenant-kolonel, directeur der gemelde school, tevens inspecteur der buskruid-fabricatie; 2 kapiteins en 2 eerste luitenants, allen van het wapen der artillerie, ten einde op gemelde school voortdurend werkzaam en met het toezigt aldaar belast te zijn, zullende de kapitein-vuurwerker en eerste luitenant-vuurwerker, thans bij de directie der artillerie-, stapel- en constructie-magazijnen aanwezig, daarbij werkzaam zijn.

De school zal met 1 Januarij a. s. geopend worden. Aan haar hoofd staat de luitenant-kolonel P. H van der Meulen.

— Naar men verneemt zal aan den mond van de haven van het Nieuwe Diep eene batterij worden aangelegd; ook zou het plan bestaan om eene batterij op de *Horst* te Texel aan te leggen. Voor het eerste werk zijn drie plannen, waaruit de minister te kiezen heeft. Naar men denkt zullen deze twee belangrijke werken, die de haven en de reede van Texel moeten beschermen, in den loop van het volgende jaar tot stand worden gebragt.

— In een vroeger nummer bragten wij hulde aan eenige onzer landgenooten in Nederlandsch Indie, wegens het overmaken van eene onbekrompen bijdrage ter instandhouding van het *Zeemanshuis* alhier, zijnde eene som van ƒ 4200, welke door welwillende tusschenkomst van den heer G. Suermondt, te Batavia, door een 18tal handelshuizen en particulieren was bijeengebragt. Het is voor ons een aangename pligt op nieuw van zoodanig feit melding te maken. Wij ontvingen namelijk per laatste mail berigt, dat het aan de heeren Schimmelpenninck & Co. te Soerabaja gelukt was, om 15 aandeelen, ieder van ƒ 250, bij verschillende belangstellenden in deze inrigting te plaatsen.

Met groote ingenomenheid heeft men van deze onmiskenbare blijken van belangstelling kennis genomen. Deze hoogst loffelijke handelwijze onzer landgenooten in Indie wordt te meer op prijs gesteld, omdat er schitterend uit blijkt, dat de Nederlandsche belangen hun voordurend in geene geringe mate zeer ter harte gaan.

Met groote belangstelling worden te dien aanzien berigten uit Padang en Samarang te gemoet gezien en niet zonder grond vleit men zich, dat ook daar onze landgenooten blijken hunner belangstelling geven zullen.

— Aan dr. C. A. J. A. Oudemans is, bij zijn vertrek naar Amsterdam, door de kweekelingen in de Pharmacie aan de geneeskundige school te Rotterdam, vereerd een fraai bewerkte zilveren inktkoker met toepasselijke inscriptiën, als een bewijs van hoogachting en dankbaarheid voor genoten onderwijs.

— Z. M. heeft *overgeplaatst* definitief bij het leger in Oost-Indie den 1sten luit. F. B. A. Grooss, thans tijdelijk in Oost-Indie, en den 2den luit. P. M. J. Kamerling, van het leger hier te lande.

Frankrijk.

Parijs, 24 Nov. Ik heb heden een stuk in handen gehad, waaruit mij blijkt, dat het gouvernement niet voornemens is, om aan de ongunstige geruchten ten opzigte van onze staatkundige betrekkingen met Engeland voedsel te geven. Het was eene circulaire van den minister van binnenlandsche zaken aan de prefecten, waarin hij hun dringend aanbeveelt, vooral mede te werken om niet slechts in de dagbladen der departementen alle aanvallen tegen Engeland zooveel mogelijk te keer te gaan, maar ook de bladen bij het ministerie aan te wijzen, die zich in dit opzigt niet naar het verlangen der regering willen schikken. Wat aan dit stuk nog eenig meerder gewigt bijzet, is het gerucht, dat de reis van lord Cowley naar Londen hoofdzakelijk eene gelijktijdige ontwapening van Engeland en Frankrijk ten doel heeft. Wanneer men dan ook niet voornemens is het tot een oorlog te laten komen, dan zou het ook waarlijk tijd worden om tot eene ontwapening over te gaan, want niet alleen was Engeland reeds begonnen met de op onze kust, tusschen St, Malo en Jersey gelegene Migiera-eilandjes in staat van verdediging te brengen, maar blijkens het *Journal du Havre* was de Britsche regering zelfs reeds bedacht op een eventuelen inval in Ierland. Dit blad deelt toch een brief mede van den secretaris bij het ministerie van oorlog in Engeland, graaf Ripon, in antwoord op eene aanvraag der militaire autoriteiten te Belfast, die voor dat gedeelte der Iersche kust eene belangrijke versterking verlangden, welke in het genoemde schrijven ten spoedigste wordt toegezegd.

— Volgens berigten uit Konstantinopel is de heer Lesseps bij Kiprisly-pacha zeer gunstig ontvangen en had deze hem veel hoop gegeven op eene spoedige vereffening van de moeijelijkheden, die in de zaak van het Suez-kanaal eene vertraging hebben te weeg gebragt.

— Het stoomfregat *Vengeance* is uit Lorient vertrokken, aan boord hebbende het eerste detachement troepen, behoorende tot de expeditie naar China. Dit detachement bestaat uit 400 man.

Parijs, 25 Nov. De *Moniteur* deelt thans ook de benoeming mede van den markies de Moustier tot Frankrijks gezant te Weenen.

Parijs, 25 Nov. De heeren Weissenburg en Jocteau, de tweede gevolmagtigden van Oostenrijk en Sardinie op de conferentie te Zurich, zijn benoemd tot groot-officieren van het Legioen van Eer.

Parijs, 23 Nov. De circulaires voor het congres zijn nog niet verzonden en men kan zelfs niet gissen, wanneer dit zal geschieden. Men schrijft deze vertraging algemeen toe aan Engeland, dat geen anderen gevolmagtigde wil zenden, dan lord Russell, met welke keuze de Fransche regering geen genoegen neemt; anderen daarentegen blijven de reden daarvan zoeken in de weigering van Oostenrijk om aan het congres deel te nemen.

— Er is weder sprake van eene ministeriele wijziging; graaf Walewski zou den heer Fould als minister van staat opvolgen; de heer de Persigny de portefeuille van buitenlandsche zaken aanvaarden, terwijl de heer Laity tot minister van binnenlandsche zaken zou worden benoemd. De laatste is een vertrouwd vriend des keizers en was dezen behulpzaam in de onderneming van Boulogne in 1840.

— De keizer heeft aan den gewezen consul te Nizza, den heer Alsdenize, die vroeger als luitenant der infanterie vele diensten had bewezen, een landgoed van 300,000 frcs. waarde geschonken.

— Prins Napoleon zal eerstdaags weder naar Compiègne vertrekken; men verzekert dat er eene verflaauwing bestond in de vriendschap tusschen den keizer en zijn neef, doch dat thans weder alles is bijgelegd.

— Men houdt het voor zeer waarschijnlijk, dat baron de Talleyrand den heer de la Tour d'Auvergne, als gezant te Turijn, zal opvolgen, en dat deze naar Berlijn zou vertrekken, om de betrekking, welke door de benoeming van den heer de Moustier tot ambassadeur te Weenen vacant is geworden, te aanvaarden.

— Eene heden ontvangen telegraphische dépeche meldt, dat markies de Villamarina als ambassadeur te Parijs zal vervangen worden door den heer Desambrois; hoewel dit berigt niet officieel is, komt het echter uit zeer goede bron.

— Het berigt van het vertrek van den Napelschen gezant te Parijs, den heer Antonini, naar Napels, om instructien te halen ten opzigte van het congres, is geheel onjuist; hij heeft Parijs niet verlaten.

— Er heeft een gerucht geloopen van eene zamenzwering der orleanistische partij. De politie heeft huiszoeking gedaan bij verschillende personen, doch er is niets gevonden.

— De dichter Charles Reyband is door eene beroerte getroffen, zoodat hij geheel lam is.

— Bij het gestrenge toezigt der regering op de brochures, mag men zich verwonderen, dat het werkje van P. Lanfrey, getiteld: „les lettres d' Everard”, nog niet in beslag is genomen. Er is stellig nog nimmer iets degelijkers, doch tevens scherpers, van een democratisch standpunt uitgekomen.

— De heer Pierre Leroux schreef dezer dagen: *Quelques pages de vérités*.

Engeland.

Londen, 23 Nov. Men verneemt het overlijden van den beroemden aquarellenschilder Frank Jones, en van den, wegens zijn werk over Kabul, gunstig bekenden heer Mountstuart Elphinstone.

— Bij de Horse Guards worden thans de noodige schikkingen getroffen voor de vorming van *tweede* bataillons bij de eerste 35 regimenten, welke maatregel gelijk staat met eene vermeerdering des legers met 11 regimenten.

— De heer Uzielli, Israelietisch bankier alhier, heeft zich voor £10,000 borg gesteld, in geval de ontvangsten van de wereldtentoonstelling te London, in 1862 te houden, niet voldoende zouden zijn de onkosten te dekken.

— Met betrekking tot de reform-bill verneemt men, dat het ministerie den maatregel alleen tot eene uitbreiding van het kiesregt wil bepalen en de overige punten tot later uitstellen, of die tot afzonderlijke maatregelen maken. De ministers meenen namelijk gedurende de tegenwoordige crisis geen maatregel te moeten voorslaan, die, bijaldien hij verworpen werd, de ontbinding van het parlement zou kunnen na zich slepen.

Londen, 25 Nov. De *Morning Post* deelt eene dépêche mede uit Nizza, waarin gemeld wordt dat de keizerin-moeder van Rusland in genoemde badplaats ziek geworden is.

Volgens een gerucht wordt de koning van Pruissen, tot herstel zijner gezondheid, op het eiland Wight verwacht.

(Vervolg zie Bijvoegsel.)

BIJVOEGSEL. BATAVIAASCH HANDELSBLAD.

Zaturdag, 21 Januarij 1860. No. 6.

Liverpool, 25 Nov. De *Ara o* is alhier uit New-York aangekomen met berigten, loopende tot 12 dezer. Het schip heeft 812,000 dollars in specie aan boord. De Engelsche en Fransche gezanten in Mexico hebben geprotesteerd tegen de manifestatie ten gunste van Santa Anna.

— Daar de *Morning Post* berigt, dat het afzenden der uitnoodigingen tot het congres weder vertraagd is, nadat het blad gisteren meldde, dat die uitnoodigingen eerst geschieden zouden, wanneer de Engelsche en Fransche gouvernementen het eens waren omtrent de grondslagen, zoo volgt er natuurlijk uit, dat de onderhandelingen daaromtrent nog niet ten einde geloopen zijn. Men wilde nogthans weten, dat men het eens is geworden.

Het vijfde deel van Macaulay's Geschiedenis van Engeland is voor de pers gereed, terwijl het zesde, naar men zegt, zoo ver gevorderd is, dat beiden welligt reeds tegen Paschen in het licht zullen verschijnen. [Deze twee deelen brengen den lezer nog slechts tot het tijdstip, waarop de Tories onder koningin Anna de magt in handen kregen. *Red.*]

Duitschland.

Berlijn, 23 Nov. De Fransche circulaire betreffende het congres, welke heden namiddag alhier nog niet ontvangen was, wordt elk oogenblik te gemoet gezien. Het is bekend dat de afzending er van vertraagd wordt door moeijelijkheden, welke Engeland geopperd heeft. Uit eene goede bron verneem ik daaromtrent het volgende: Terwijl Engeland er reeds door gerust gesteld was, dat geene militaire interventie in centraal-Italie zal plaats vinden, volgde Oostenrijk de taktiek om de Midden-Italiaansche staten als 't ware te isoleren, of, zoo als men gezegd heeft, uit te hongeren, en hen daardoor langzamerhand tot toegevendheid te bewegen. Er moet zelfs sprake geweest zijn, om door middel van allerlei commerciele moeijelijkheden, te Livorno een soort van werkelijk handels-embargo in het leven te roepen. Dit indirect diplomatiek geweld wilde Engeland door maatregelen van voorzigtigheid voorkomen, en daarover werd vooral in den laatsten tijd onderhandeld. Doch daar het zeker is, dat men het eens zal worden, zoo kan slechts het tijdstip van de bijeenkomst van het congres door deze onderhandelingen vertraagd worden.

Weenen, 25 Nov. De markies de Bourqueney, Frankrijks gevolmagtigde op de conferentie te Zurich, is benoemd tot grootkruis der St. Stephanus orde, en de heer de Banneville, Frankrijks tweede gevolmagtigde, tot grootkruis van de orde van de IJzeren Kroon.

Weenen, 25 Nov. De graaf van Parijs is gisteren deze stad gepasseerd om zich naar Triëst te begeven, waar hij zich inschepen zal naar Egypte.

De baron von Langenau is gisteren vertrokken, ten einde zich naar zijn gezantschaps-post te 's Hage te begeven.

Weenen, 22 Nov. Berigten uit Constantinopel, van 19 dezer, melden het volgende: Kiamil-Pacha, president van den grooten justitieraad, is ontslagen en wordt vervangen door Saffetti Pacha, tot dus ver minister voor de gestichten van weldadigheid. Op de Montenegrijnsche grenzen hebben er botsingen tusschen Montenegrijnen en Oostenrijkers plaats gehad, welke echter geene politieke beteekenis hadden.

Spanje.

Madrid 20 Nov. De Spaansche kruizers, in de straat van Gibraltar, hebben zich overtuigd, dat de waakzaamheid der Mooren zeer groot is. Alle punten, waar men eene landing kon verwachten, zijn goed bezet.

— Te Alicante heeft een gevecht plaats gehad tusschen Engelsche en Spaansche matrozen; gelukkig hebben er slechts zware verwondingen plaats gehad en is geen enkele in dit gevecht omgekomen.

— Uit Portugal berigt men, dat de koning aan een tweede huwelijk denkt en zijne keuze gevallen is op de zuster zijner overledene gemalin. Dit gerucht wint veld, sedert men heeft vernomen, dat prins Leopold von Hohenzollern-Sigmaringen, zwager des konings, te Lissabon wordt verwacht.

Amerika.

Uit New-York wordt gemeld, dat in de volgende lente eene nieuwe expeditie naar de Noordpool onder zeil zal gaan, om de overblijfselen der expeditie van Franklin op te zoeken.

— Volgens berigten met de *Tasmania* ontvangen, is de generaal Vidaure Leal, kommandant te Valparaiso, den 18 September, zijnde de verjaardag der onafhankelijk-verklaring van Chili, vermoord. De generaal werd getroffen door een kogel der opstandelingen, op het oogenblik, dat hij aan het hoofd der troepen, de trappen der kerk opging om de godsdienstoefening van den dag bij te wonen. Een aantal der voornaamste inwoners der stad schijnt in deze zaak betrokken te zijn. Nadat de generaal was overleden, hebben de opstandelingen zich onmiddelijk naar alle kanten verspreid, doch de orde is daarop terstond hersteld. Naar aanleiding van het gebeurde, hadden verschillende inhechtenisnemingen plaats, ook van aanzienlijke, invloedrijke personen.

— Op Haïti zijn elf der zamenzweerders tegen het gezag van den president gefusilleerd, zonder dat dit tot eene manifestatie had aanleiding gegeven. De president, wiens populariteit al meer en meer toeneemt, heeft hierna eene krachtige proclamatie tot het volk uitvaardigd.

Egypte.

Op herhaald verzoek der *P. & O. I. Company* is het denkbeeld van een dubbele rij rails voor den spoorweg tusschen Alexandrië en Kaïro in overweging. De grondslag der baan is daarvoor breed genoeg.

St. Helena.

De gele koorts heeft zich voor het eerst op dit eiland vertoond. Zij was nog nooit zoo ver oostwaarts voorgekomen. Misschien krijgen wij haar later in Indië om de cholera af te lossen.

Mauritius.

De stoomer Imperador is te Port Louis aangekomen, volgens berigten van daar dd. 26 Nov. jl., met een deel van den telegraafkabel, te leggen tusschen *Aden* en *Koerratsjie* in Voor-Indië.

Cochin-China.

Volgens tijdingen uit *Saigoen* van 14 December was admiraal Page eenige dagen te voren daar aangekomen, met verscheidene Fransche en Spaansche schepen en versche troepen van beide natiën, om de Fransche bezittingen daar uit te breiden. Te *Saigoen* was de gezondheidstoestand der troepen goed, te Toeron werd hij beter.

Ingezonden Stukken.

Het gymnasium Willem III.

II. *De te klassiek-literarische rigting.*

Hooren wij in de *tweede* plaats prof. P. Harting, die in den jaargang 1855 van het *Album der Natuur* een opstel geplaatst heeft onder den titel: *Natuurkennis als opvoedingsmiddel.* Dit tijdschrift is bijna in ieders handen. Wij kunnen dus te zijnen aanzien kort zijn, en halen tot herinnering slechts het volgende aan:

„Even als een kundig tuinier aan een jongen boom hier en daar takken wegsnoeit, andere door zachten dwang noodzaakt in eene zekere rigting te groeijen, of nog andere even bewerkingen verrigt, waarvan in den volwassen boom geen spoor meer schijnt overgebleven, maar die toch alle hebben bijgedragen om zijnen vorm te verfraaijen en te veredelen, zoo kan er van vroeger genoten onderwijs schijnbaar geen spoor meer in den geest van dezen of genen zijn overgebleven, en toch dit onderwijs voor hem rijke vruchten hebben gedragen, omdat het medegewerkt heeft om zijnen aanleg te ontwikkelen en talenten te doen ontwaken, die anders welligt voor altijd zouden gesluimerd of het verstand op eenen dwaalweg gevoerd hebben.

„Het sprekendst voorbeeld hiervan levert de wiskunde op. Waartoe, — zoo denkt nog menigeen, — kunnen lijnen en driehoeken en cirkels en algebraische formules eenen predikant, eenen regtsgeleerde of ambtenaar dienen? Zal de kunst om den inhoud van eenen cirkel of veelhoek te berekenen, of om eene vierkantsvergelijking op te lossen, den eerste tot een beteren kanselredenaar, den tweede tot een eerwaardiger lid der regtbank, den laatste geschikter maken voor de hem opgedragen betrekking? Dergelijke vragen zijn natuurlijk reeds door velen gedaan, en zullen nog door velen gedaan worden, die onbekend zijn met, of nimmer nagedacht hebben over den invloed, dien de studie der wiskunde noodzakelijk op den geest, ja zelfs op het gemoed uitoefent. Die invloed bestaat in iets, waaraan eigenlijk ieder zonder onderscheid behoefte heeft, namelijk: de aankweeking van den waarheidszin. Niet enkel van afschuw van logen, van bedrog, want, in dien negatieven zin, is de zucht voor waarheid nog, den hemel zij dank! diep genoeg in 's menschen borst gegrift, om langs eenvoudigen, regtstreekschen weg verder ontwikkeld en bewaard te worden. Maar waarheid-zin, in de algemeene en hoogere beteekenis van het woord, is veel meer dan dit. Hij veronderstelt ook een voortdurend streven om zich voor misleiding te hoeden, zich niet door schijn en valsche redeneringen te laten verschalken, zich wel te wachten datgene reeds als onomstootelijk waar te beschouwen, wat nog niet meer dan waarschijnlijk is, of voor waarschijnlijk te houden wat slechts mogelijk, ja welligt denkbaar is. Het is niet voldoende, dat men de onwaarheid haat en verafschuwt, om door te dringen tot de waarheid, op welk gebied men haar dan ook zoeke. Ja, geene taak is dikwerf zwaarder en vordert meer de inspanning van al de krachten van onzen geest. Die taak gemakkelijker en zekerder te maken; aan den menschelijken geest, reeds op jeugdigen leeftijd, eene rigting te geven, waardoor hij zooveel mogelijk in staat wordt gesteld den regten weg te houden en zich voor afdwaling te behoeden, ziedaar de roeping der wiskunde, als bestanddeel van het algemeen onderwijs. De wiskunde is vaak genoemd: de in toepassing gebragte logica, de kunst om goed te redeneren, dat is van zijne rede gebruik te maken, of met andere woorden, om tot waarheid te komen. Deze kunst wordt nergens meer dan in de wiskunde geleerd en beoefend, want zij kent geene halve of driekwart waarheden, maar voert telkens tot onbetwistbare zekerheid. Al mogt dus ook een predikant, een regtsgeleerde, op zijne latere loopbaan nimmer eenige toepassing van de door hem in de beginselen der wiskunde verworven kundigheden te maken hebben, al mogt zelfs het eenmaal aangeleerde geheel weder uit zijn geheugen verdwijnen, toch zouden de daaraan bestede tijd en moeite voor de vorming van zijnen geest, voor de ontwikkeling van zijnen geheelen aanleg niet vergeefsch zijn geweest; de eenmaal gemaakte indruk zoude blijven bestaan in zijne gevolgen, om dezelfde reden, waarom de beweging, door een in het water geworpen steen veroorzaakt, nimmer geheel vernietigd wordt, al neemt ook het oog geen spoor meer waar van de kabbelingen, die hij het eerst te weeg bragt.

„Ik koos bij voorkeur de wiskunde als voorbeeld van den invloed, dien het onderwijs kan uitoefenen, ook buiten den meer beperkten kring van de regtstreeks en onmiddelijk door eenig bepaald bedrijf of beroep gevorderde kennis. Die invloed toch wordt thans door zeer velen erkend en op prijs gesteld, terwijl de ondervinding gedurende de reeks van jaren, nadat de wiskunde als noodwendig algemeen bestanddeel van het hooger onderwijs hier te lande is ingevoerd, daarop haren stempel heeft gedrukt. Trouwens reeds PLATO toonde dien invloed te kennen, toen hij op zijne gehoorzaal schreef: „Geen niet-wiskundige trede hier binnen.''''

Laten wij in de *derde* plaats het woord aan Bastiat, den verklaarden tegenstander der oudheid.

Bastiat leefde, leed en streed veertig jaren lang, niet in de wolken, maar op aarde, op vasten grond, om door verspreiding van gezonde begrippen zijne medemenschen tot de harmonie eener welgeordende zamenleving nader te brengen. Het was in 1848. De storm der Februarij-omwenteling woedde over een groot deel van Europa. De deining van den tijdgeest deed bijna alle troonen waggelen, en had reeds dien van Lodewijk Philips verzwolgen. De fransche staatshulk liep gevaar op de klip van het socialisme te stranden.

Het waren niet alleen een Proudhon, een Leroux, een Louis Blanc, die het vergift der nieuwe leer onder de onbeschaafde menigte verspreidden; zelfs mannen van de partij van orde, zelfs een Thiers, die in die dagen zijn werk *over den eigendom* schreef, had het venijn ingezogen. De lezers van de *Revue des deux mondes* herinneren zich, dat Michel Chevalier, de grootste medestander van Bastiat, noodig achtte een artikel over de middelen tot voorkoming van armoede te schrijven, geheel gerigt tegen Thiers' socialistisch rapport aan de Volksvertegenwoordiging, over openbare armverzorging. Bastiat meende den oorsprong van vele oekonomische dwalingen in de verkeerde begrippen te vinden die de ouden koesterden omtrent *regt*, *eigendom*, *maatschappij*, *vrijheid*, enz. en waarvan velen door de studie der oudheid onwillekeurig doordrongen werden.

Toen de wet op het onderwijs in de volksvertegenwoordiging in beraadslaging kwam, stelde hij een amendement voor, dat de *afschaffing der akademische graden* ten doel had. Eene keelontsteking, die hem spoedig daarna ten grave deed dalen, belette hem zijn voorstel mondeling toe te lichten. Hij nam daarom zijne toevlugt tot de pen. Het is deze toelichting, die later in druk verscheen onder den titel: *Baccalauréat et socialisme*, door Mr. C. M. A. Simen van der Aa in onze taal overgebragt onder den titel: *De doctorale graad en het socialismus.*

Bastiat begint met te velde te trekken tegen de gewoonte der eeuw, om bijna ieder beschaafd man het Latijn te doen leeren:

„Er is een tijd geweest, waarin het, om tot eenige kennis of wetenschap te komen, onverschillig welke, even noodig was om het Latijn en Grieksch te leeren, als het voor de Baskiërs, en de inwoners van laag Bretagne is om te beginnen met Fransch te leeren. De levende talen waren nog niet gevestigd. De boekdrukkunst was nog niet uitgevonden; het menschelijk verstand had er zich nog niet op toegelegd om de geheimen der natuur te doorgronden. Geleerd wezen beteekende te weten, wat Epicurus en Aristoteles gedacht hadden. In de hoogere kringen droeg men er roem op niet te kunnen lezen. Eene enkele volksklasse was bezitter en verdeeler van de wetenschap en het onderwijs, die der Geestelijken. Wat kon toen ter tijd dat onderwijs wel zijn? Ontegenzeggelijk moest het beperkt wezen tot de kennis der doode talen, en voornamelijk van het Latijn. Er waren geene andere dan Latijnsche boeken; men schreef enkel in het Latijn; het Latijn was de taal van de godsdienst; de Geestelijken konden niet anders onderwijzen, dan zij zelf geleerd hadden, het Latijn.

„Men vat dus, dat in de middeleeuwen het onderwijs bepaald was bij de studie der doode talen, zeer oneigenaardig de geleerde talen genoemd.

„Is het natuurlijk, is het goed, dat het zoo zij in de negentiende eeuw? Is het Latijn een onmisbaar vereischte om zich den toegang te banen tot de noodige kundigheden? Kan men in de geschriften, die de Romeinen ons hebben achtergelaten, de godsdienst, de natuurkunde, de scheikunde, de zielkunde, de geschiedenis, de regtsgeleerdheid, de zedeleer, de werktuigkunde, de nijverheid in al hare vertakkingen, de staatswetenschappen leeren?

„Eene taal te kennen is, even als te kunnen lezen, een hulpmiddel, een werktuig. En is het niet vreemd, dat wij onze gansche jeugd besteden aan de verkrijging van een werktuig, dat nergens meer dienstig voor is, — of ten minste tot zeer weinig, daar men, als men op de hoogte komt om er juiste en grondige kennis van te verkrijgen, niets haastigers te verrigten heeft, dan het weder te vergeten? — Helaas! waarom kan men de indrukken, die deze noodlottige studie achterlaat, niet even spoedig vergeten?

„Wat zouden wij zeggen, als men te St. Cyr, de jeugd, om die op te leiden tot de tegenwoordige krijgskundige wetenschap, uitsluitend met de slingersteenen leerde werpen?''

En verder:

„Men roemt het leeren van het Latijn dikwijls als een uitnemend middel om het verstand op te scherpen; dit is een louter *conventionalisme.* Den Grieken, die geen Latijn leerden, ontbrak het niet aan verstandsontwikkeling, en wij zien niet in, dat de Fransche vrouwen, die het ook niet leeren, van gezond verstand, of zelfs van geestbeschaving beroofd zijn. Het zou vreemd wezen, dat het menschelijk verstand zich niet zou kunnen ontwikkelen, dan door zich te krommen en te draaijen; en zal men dan nooit begrijpen, dat het zeer hersenschimmig voordeel, dat men voorwendt, indien het al bestaat, zeer duur gekocht is door het ontzaggelijk nadeel, dat er tegenover staat, namelijk, dat men in den geest der Franschen, met de taal der Romeinen, hunne denkbeelden, hunne gevoelens, hunne beschouwingen en hunne zeden, op eene belagchelijk overdrevene wijze doet binnen dringen.''

Bastiat toont daarna aan, dat bij de ouden, die van krijg en roof leefden, die den arbeid verachtten, die de vrouw vernederden, die in een' zoo geheel verschillenden toestand van den onzen leefden en zich bewogen, alles verschillen moest: staatsregeling, zedeleer, godsdienst; ja, dat zelfs de woorden, die bestemd zijn om de naauwste vereenigingen en de betrekking, waarop alles steunt, aan te duiden, zoo als de woorden *huisgezin*, *eigendom*, *vrijheid*, *deugd*, *maatschappij*, *bestuur*, *gemeenebest*, *volk* bij hen een ander denkbeeld moesten uitdrukken dan bij ons.

„Een volk van krijgslieden begrijpt zeer ligtelijk, dat het huisselijk leven de neiging tot de krijgsdienst kan doen verflaauwen (wij begrijpen dit zelf, want wij verbieden den soldaten het huwelijk). Evenwel moet de bevolking niet ophouden. Hoe zal men dit vraagstuk oplossen? Zoo als Plato het in theorie en Lycurgus in praktijk deed, door de *vermenging der geslachten.* — En toch zijn de namen van Plato en van Lycurgus namen, die men ons gewent om met afgodtschen eerbied uit te spreken.

„Wat den Eigendom aangaat, zoo betwijfel ik of men in de gansche oudheid wel eene dragelijke bepaling er van vinden kan. Wij voor ons zeggen: de mensch is eigenaar van zich zelven, en dien ten gevolge van zijne vermogens, en, hetgeen daaruit van zelf voortvloeit, van het voortbrengsel zijner vermogens. Maar konden de Romeinen zoodanig een denkbeeld koesteren? Konden zij, als bezitters van slaven, zeggen: de mensch behoort zich zelven toe? Konden zij, die den arbeid verachtten, met ons zeggen: de mensch is eigenaar van het voortbrengsel van zijnen arbeid? Zoo zouden zij immers hunne eigene grondstellingen verloochend en te niet gedaan hebben.

„Op welk beginsel liet dan de oudheid den eigendom steunen? Op de wet, — verderfelijke gedachte, de verderfelijkste, die immer in de wereld gebragt is, omdat zij het gebruik en het misbruik wettigt van alles, wat het der wet behagen moge tot eigendom te verklaren, zelfs de vruchten van den diefstal, zelfs den mensch.

„In die dagen van ruwe onbeschaafdheid kon men van de vrijheid geen beter begrip hebben. Wat is de vrijheid? Het is de vereeniging van alle vrijheden. Onder verantwoordelijkheid vrij te zijn in denken en handelen, in spreken en schrijven, in arbeid en handelen, in het onderwijs en in het leeren, dat alleen is waarlijk vrij zijn. Een volk, dat onderwezen wordt met het oog op een strijd zonder einde, kan immers van zulk eene vrijheid zich geen denkbeeld vormen. Neen! de Romeinen onteerden dien naam, door haar te geven aan zekere stoutmoedigheid en ongedwongenheid in de binnenlandsche worstelingen, waartoe de verdeeling van den buit bij hen aanleiding gaf. De opperhoofden wilden alles; het volk eischte zijn aandeel. Van daar die stormen op het Forum, die wijkplaatsen op den Aventijnschen berg, die Leges agrariae, die tusschenkomst der tribunen, die gemeenzaamheid der zamenzweerders; van daar deze grondstelling: *Malo periculorum libertatem*, enz., die in onze taal is opgenomen en waarmede ik, op de school, al mijne leerboeken verrijkte. Schoone voorbeelden, verhevene voorschriften, kostelijke zaden om in de harten van Frankrijks jongelingschap gezaaid te worden!

O vrijheid! hoe krachtig een invloed hebt gij,
Op 't hart van verhevene menschen!

„Wat zullen wij zeggen van de zedeleer der Romeinen? En hier spreek ik niet over de betrekkingen tusschen vader en zoon, echtgenoot en echtgenoote, beschermer en beschermeling, meester en bediende, den mensch en de Godheid, betrekkingen, die door de slavernij alleen onvermijdelijk in een weefsel van ongeregtigheden en schandelijkheden, moesten veranderd worden; ik wil alleen stil staan bij hetgeen men de schoone zijde van het gemeenebest noemt, het patriotisme, de vaderlandsliefde. Wat is de vaderlandsliefde? de haat jegens den vreemdeling. Alle beschaving te vernietigen, allen vooruitgang te stuiten, met het vuur en het zwaard de wereld door te trekken, vrouwen, kinderen en grijsaards aan de zegewagens vast te ketenen, dat was dáár de roem, dat was dáár de deugd. Aan die onmenschelijkheden was het marmer der beeldhouwers en het lied der barden toegewijd. Hoe dikwijls hebben onze jeugdige harten, helaas! niet van bewondering geklopt, en van verlangen om ze na te streven, als wij bij die schouwspelen werden bepaald? Op deze wijze en langs dien weg besturen onze onderwijzers, eerwaardige priesteren, vol van kennis en van liefde, onze voorbereiding en onze vorming voor het Christelijk leven, in eene beschaafde maatschappij, zoo groot is de magt van het conventionalisme.

„Die leer is niet verloren gegaan; en zeker is van Rome deze, op den diefstal toepasselijke, bij den arbeid alle toepassing missende, stelregel tot ons gekomen; *„Het eene volk verliest wat een ander volk wint,''* eene zinspreuk die nog de wereld regeert.''

Bastiat doet vervolgens uitkomen, dat wij van de oudheid twee denkbeelden hebben geërfd, die toen minder valsch waren, dewijl Rome en Sparta eerder twee legers dan twee maatschappijen mogten heeten, maar thans het eigenaardig karakter van het socialisme uitmaken, te weten:

1. *De maatschappij is een zamenstel, niet van de natuur uitgegaan, maar geboren uit eene overeenkomst.*
2. *De wet schept de regten.*

Uit die dwaalbegrippen zijn Rousseau's *Contrat social*, de leer der volks-souvereiniteit en zoovele andere verderfelijke theorieën geboren.

Zeer zekerlijk hadden de ouden ook deugden, maar het waren meest deugden van vrijbuiters. De uitslag hunner ondernemingen wierp over hunne misdaden een' sluijer. Wie onzer heeft niet vroeger, bij het hooren eener roovers-geschiedenis of bij het zien opvoeren van Aballino of Schiller's *Räuber*, meer dan eens verlangd een bandiet te worden? *„Het is niet de ondeugd, waarvan men een' afschuw heeft, maar de met glans en eere gekroonde ondeugd, die de gemoederen verleidt.*

„Geef uw geheugen eens eenige moeite en herinner u eens met welke gemoedsgesteldheid gij, na afloop van uwen leercursus, de wereld zijt binnengetreden. Brandde gij niet van verlangen om het voorbeeld dier verwoesters van het aardrijk en dier onruststokers van het Forum na te volgen? Ik voor mij, wanneer ik zie hoe de maatschappij tegenwoordig de jonge lieden bij tienduizenden te gelijk, tot Brutussen en Gracchussen tracht te kneden, om ze naderhand, onbekwaam tot allen eerlijken arbeid (*opus servile*), hunne hooggestemde gevoelens door de pers en op de straten te laten verkondigen, begrijp volstrekt niet, hoe zij deze proef kan doorstaan. Want dat klassiek onderwijs heeft niet alleen dit nadeel, dat het ons als het ware geheel en al in het Romeinsche leven verplaatst; maar het doet zulks op zoodanige wijze, dat wij gewoon worden er mede te dweepen, het te beschouwen als het hoogste ideaal van de menschheid, als een verheven voorbeeld, te hoog geplaatst voor de menschen van onzen tijd, maar dat wij altijd moeten trachten na te volgen, zonder hoop te voeden het ooit te bereiken.''

Ziehier een staaltje van verblinding, het gevolg van conventionele bewondering voor de oudheid:

„Dezer dagen heeft de nationale Vergadering een kluchtig gesprek kunnen aanhooren, dat inderdaad wel waardig was door de pen van eenen Molière te worden opgeteekend.

De heer Thiers, zich boven van het spreekgestoelte, en zonder te lagchen, tot den heer Barthelemy de Saint-Hilaire wendende:

„Gij hebt ongelijk, niet uit het oogpunt der kunst beschouwd, maar uit het oogpunt der zedelijkheid, vooral voor Franschen, daar zij tot eene Latijnsche natie behooren, dat gij de Grieksche letterkunde boven de Romeinsche stelt.''

Ee Heer Barthélemy de Saint-Hilaire, ook zonder lagchen:

„En Plato?''

„De heer Thiers, altijd zonder lagchen:

„Men heeft er wel aan gedaan en men doet er nog wel aan, de studie van het Grieksch en Latijn met kracht te bevorderen. Ik geef met een *zedelijk doel* de voorkeur aan de Latijnsche letterkunde. Maar men heeft gewild, dat die arme jonge lieden te gelijker tijd ook nog het Hoogduitsch, het Engelsch, de reken-, stel- en meetkunst, de natuurkundige wetenschappen, de geschiedenis, enz. zouden kennen.''

„Te weten wat er is, te kennen wat bestaat is dus een kwaad. Vervuld te zijn van de zeden der Romeinen, dat is dus de zedelijkheid!

De „heer Thiers is noch de eerste noch de eenige, die door deze begoocheling is mede gesleept, ik had bijna gezegd, die door dit bedrog is overmand.''

Bastiat toont hierna aan, dat van dit onderwijs der oude talen, geschiedenis en zedeleer diepe sporen in de letterkunde, zeden en staatkunde der Franschen zijn overgebleven. Montaigne was evenzeer een Spartaan in zijne voorschriften aan anderen als hij het weinig was, waar het zijn' eigen smaak betrof.

Corneille bewees den geest der eeuw eene slechte dienst toen hij gemaakte, overdrevene, woeste, der maatschappij vijandige gevoelens in schoone verzen kleedde, en was zijns ondanks waar, toen hij Curiatius de woorden in den mond legde:

„Ik dank den Goden, dat ik geen Romein ben, daar ik
„nu nog iets menschelijks heb overgehouden.''

Fenelon, dat toonbeeld van zedelijke volmaaktheid, wiens Telemachus [1] men elk kind in de hand geeft, was een volbloed-socialist, een *phalanstérien*, een fabrikant van regeringstelsels, een liefhebber van proeven te nemen op de menschen, alsof zij eene onbezielde stof waren.

De brave, vrome Rollin wordt door zijne vereering van de oudheid bijna een heiden, en toont zich onzijdig tusschen den God der Christenen en de dronken, diefachtige, meineedige, overspelige goden der fabelleer. Hij wil geene andere kunsten dan welsprekendheid, staatkunde en oorlog. Al zijn' wierook offert hij aan Mars en Bellona. Hij ziet in Lycurgus een bovennatuurlijk wezen. Hij regtvaardigt zelfs den diefstal, en beroept zich daarbij op God, die den Israëliten veroorloofde in eens anderen wijngaard druiven te eten.

Zelfs het verheven verstand van Montesquieu werd door de studie der ouden verduisterd.

Hij zegt van Sparta: *„Men koestert er de gevoelens, die de natuur inboezemt, en men is er noch kind, noch echtgenoot, noch vader; de schaamte zelfs is aan de kuischheid ontnomen. Langs dezen weg is Sparta tot* grootheid *en* roem *verheven, enz. enz.''*

Wil men nog eene schets van het leven en de begrippen der ouden, gelijk hij ze beschrijft? Ziehier:

„. . . Men moet zich voor den geest stellen, dat in de Grieksche zeden, vooral in die, welke *voornamelijk* den oorlog *ten doel* hadden, alle arbeid en alle bedrijf, waarmede men geld kon verdienen, beschouwd werden als *beneden de waardigheid van een vrij mensch.*

„ „De meeste hunner,'' zegt Xenophon, „ „verzwakken en bederven het ligchaam van hen, die ze beoefenen; zij verpligten hen om in de schaduw of bij het vuur te zitten: men heeft noch tijd voor zijne vrienden, noch voor de republiek.'' Het was alleen in den bedorven toestand van sommige volksregeringen dat de kunstenaars er toe geraakten burgers te worden. Dit leert ons Aristoteles; en hij houdt vol dat eene goede republiek hun nimmer het regt van inwoning zoude geven.

„De landbouw was nog een *slavenarbeid*, en gewoonlijk werd hij door een of ander overwonnen volk beoefend: de Iloten bij de Spartanen; de Periéciers bij de Cretensen; de Penesten bij de Thessaliers; andere slavenvolken bij andere staten.

„Eindelijk was alle koophandel bij de Grieken onteerend en schandelijk. In den handel *had een burger diensten moeten bewijzen aan eenen slaaf*, aan een huurling, aan een vreemdeling; dit denkbeeld *stuitte den Griekschen vrijheidsgeest tegen de borst.* Ook wil Plato in zijne wetten, dat men eenen burger, die handel dreef, straffen zoude.

„Men was dus zeer verlegen in de Grieksche staten; men wilde niet dat de burgers werkzaam zouden zijn in den handel, den landbouw of de kunsten; men wilde evenmin dat zij ledig zouden loopen. Zij vonden bezigheid in de ligchaamsoefeningen en in alle zoodanige andere als *in betrekking* stonden *tot den oorlog.* De wet gaf er hun geene andere. Men moet de Grieken dus beschouwen als eene maatschappij van kampvechters en oorlogslieden.

„De Samniten hadden eene gewoonte, die, in eene kleine republiek, en vooral in den toestand, waarin de hare zich bevond, verwonderlijke uitkomsten moest hebben. Men bragt alle jongelingen bijeen en onderzocht en beoordeelde ze. Die, welke verklaard werd *de beste* te zijn, nam het

---

[1] Volgens Macaulay in de grootste verdienste van den *Telemachus*, dat Fenelon daarin voor het eerst de nu algemeen erkende stelling verkondigde dat de koning ter wille van het volk, en niet het volk ter wille van den koning bestaat.

meisje, dat hij het meest beminde, tot vrouw; hij, die na hem de meeste stemmen had, koos vervolgens, en zoo al verder."

Rousseau wiens werken zooveel onheil hebben gesticht, was de vurigste bewonderaar van de denkbeelden der Spartanen en Romeinen. Hij zegt zelf, dat de lezing van Plutarchus van hem gemaakt heeft, wat hij was.

Na al zijne vijf kinderen in het vondelinghuis te hebben doen brengen, roept hij uit:

„*Mijne kinderen toevertrouwende aan den staat, beschouwde „ik mij zelven als een lid der republiek van Plato!*"

Mably was communist. Brissot, Raynal, en zooveel anderen verontschuldigden, ja prezen den oorlog, de slavernij, het priesterlijk bedrog, de gemeenschap van goederen en van vrouwen, de ledigheid, enz. De onzuivere bron van al deze leerstellingen was: *het onderwijs der oude letteren.*

Niet minder dan de letterkunde werd de openbare meening in Frankrijk daardoor vergiftigd. Toen de Jezuïten in Paraguay eene maatschappij wilden oprigten, bragten zij het communisme in toepassing. De plannen van Minos, Plato en Lycurgus kwamen daar tot uitvoering. De Indianen waren nog ongelukkiger, nog meer verdierlijkt dan in den wilden staat. Het waren geene menschen meer. En toch verhief ieder Franschman, zonder eenige zaakkennis, het geluk en de deugd dezer wezens, die onder de Jezuïten hun plantenleven voortsleepte. Want was het mogelijk met Plato te dwalen?

Zoo was in Frankrijk het openbaar gevoelen vervalscht, toen de groote omwenteling uitbrak. Ieder wilde Romein of Griek zijn. In de Nationale vergadering hoorde men slechts de taal van Rousseau en Mably. Men zwoer bij Brutus en Cato, Gracchus en Catilina. Ieder vorst was een tyran. Sparta en Rome waren modellen. De Franschen zouden nimmer gelukkig zijn zonder Olympische spelen, akkerwetten en zwarte soep, op de straat gegeten.

Mirabeau was een socialist, gelijk Rousseau. Robespierre ging nog verder, „maar werd voorbij gestreefd door St. Just, en dit moest wel—, en Saint-Just door Babeuf, en dit moest ook wel. Op dezen weg ontmoet men slechts éénen grenspaal. Hij is aangewezen door den „*goddelijken Plato!*"

Babeuf onderteekende zijne stukken: Cajus Gracchus.

R. v. E.

(Wordt vervolgd.)

Aan den Redakteur van het Bataviaasch Handelsblad.

BATAVIA, 12 Januarij 1860.

Geachte Redakteur!

Ik ben schutter, Mijnheer de Redakteur, geen boog-of scherpschutter, maar schutter bij het bataillon Bataviasche schutterij. *Ik heb brandpiket* (schutterlijke term) in deze maand. En — verbeeld u mijn schrik, toen ik van nacht (ik geloof tusschen 12 en 1 ure) de tongtong *brand hoorde slaan* (alweder een terme de guerre bij de schutters). Mijn instructie luidt: „naar de plaats des brands!"

Spoedig was ik in volle tenue. Maar, waar is *de plaats des brands?* In de stad misschien — dus naar de gardoe aan het einde van de Beerendrechtslaan! „Seblah koelon, toewan!" Verder op koetsier, voort, voort, voort! de nood eischt schutterlijke hulp, nogmaals voort! Mijn koetsier bragt mij bij de gardoe aan de brug bij Gang Katapang.... „Seblah koelon, toewan!" — Seblah koelon, koetsier, spoedig! Voort reed mijn koetsier den Gang Katapang in tot aan de daarin staande gardoe. Di mana? riep ik, met klimmenden angst voor den brand en voor.... mijne beurs. „Seblah koelon, toewan!" Altijd seblah koelon, koetsier! Voort ging de wagen den Gang Katapang door, de paarden in gestrekten draf en naar Gang Chaulan... doch helaas! het noodlot wilde niet, dat ik mede een der helpers zoude wezen bij *dien* brand. Ja, Mijnheer de Redakteur! het noodlot wilde dat niet, want ik bleef met wagen en paarden steken in — den modder te midden van Gang Chaulan, en te middernacht, zonder dat het mij tot dus verre is mogen gelukken *de plaats des brands* te kennen. Weet gij het ook bij toeval? Maar, zie eens, Heer Redakteur! als men, zoo als vroeger, zich verzamelde bij de Sluisbrug, dan waren alle brandpiketters (*sit venia verbo*) present om op te rukken naar de plaats des brands. Wanneer nu b. v. twee of meer zulke verzamelplaatsen waren voor de schutters, bij gelegenheid van brand, en daar wordt b. v. order gegeven, dat de schutters in de stad tot aan de hoogte van Gang Katapang zich zullen verzamelen, bij gelegenheid van brand, aan het stadhuis; die onder het gebied van de sluisbrug, bij de sluisbrug, enz., om, wanneer het noodig is (dit moeten de wijkmeesters weten), terstond naar *de plaats des brands* op te rukken, zou dit niet wenschelijker zijn? En vooral voor de respectieve beursjes der *arme* schutters? Zij die in de stad wonen, kunnen onmogelijk vóór het eindappèl bij den brand, op *de plaats des brands* wezen, die op Pasar Senin is bij de brug van Kampong Balie, of het moet zijn dat geheel Kampong Balie met Pasar Senin daarbij stilletjes zonder eenige hulp afbranden. En is het dan billijk, dat zulke arme schutters beboet worden omdat zij, het vergeefsche van hun gaan naar de plaats des brands inziende, dáár niet present waren?

Ik zeg dit in het algemeen, ik heb hiermede niemand op het oog; ik wil met de laatste zinsnede niet zeggen, dat mijn kompagnies-kommandant, nog veel minder mijn bataillons-kommandant dit heeft gedaan of zullen doen, dat zij verre! maar ik wil daarmede slechts te kennen geven, dat het KON gebeuren, en — *dat zoude jammer zijn.* Zoude het niet?

Steeds uw toegenegen

IJverig Schutter.

Men schrijft van Samarang dd. 17 jl.

De gemeenschap met de reede is hier telkens gestremd, en het *in-* en *uitkomen* der praauwen wordt bovendien nog belemmerd door eene nieuwe zandbank, die zich voor de monding der geul — van paggers gemaakt — heeft gevormd. Iedereen had dat voorzien, om dat men die geul aan de rivier had aangehecht, want natuurlijk drijven de bandjers rivierzand en modder door de geul; aan de monding zet het zich vast en brengt dus de bank al verder buiten.

Vroeger heeft men de aandacht gevestigd op dat punt; — of op die zandbank — *maar zij bestond toen nog niet*, en toen wist men het beter, en beweerde, dat de bank alleen in de hersenen der bedillers was ontstaan. Maar nu?

Het is te hopen, dat aan de nieuwe met kracht zal worden doorgewerkt, en dat men, *en attendant b* zegge, nu men *a* heeft gezegd, of duidelijker gesproken, dat men de *pagger rivier* weder verlenge tot aan het einde der nieuwe bank; zoo niet, dan zal het laden en lossen van goederen te Samarang spoedig tot de *onoplosbare* problema's of *onoverkomelijke* hinderpalen behooren....

Nederlandsch-Indische Levensverzekering- en Lijfrente-Maatschappij.

Door welwillende medewerking van de Redaktie der Courant, zullen achtereenvolgens algemeene inlichtingen gegeven, en vragen en opmerkingen beantwoord worden, als welke niet aanhoudend door circulaires zijn mede te deelen en aan contribuanten of belangstellende anderen een meer juist begrip zullen geven van de werking der Maatschappij of de wijze van handelen.

(Vervolg.)

VARIA.

9. Slechts een gedeelte van de Extract-Tarieven, modellen, inlichtingen enz. zijn heden kunnen verzonden worden; — per volgenden post het resterende, als mede de beantwoording van zoodanige vragen, als welke niet uit die stukken is op te maken.

Zoo sommige voorloopige Inteekenaren dezen of volgenden post niet de stukken mogten ontvangen, gelieven zij zulks alléén toeteschrijven, aan het mogelijk verloren gaan van Inteekeningslijsten en óók dat sommige zijn ingevuld zonder vermelding van woonplaats, — of onduidelijke handteekening.

Op hunne aanvrage zal onmiddelijk gezonden worden, terwijl bovendien bij de minste plaatselijke Authoriteiten gelegenheid zal bestaan tot kennisname der stukken

Men wordt voorts verzocht, alle vroegere stukken te vernietigen ter voorkoming van vergissing.

10. Aan de verschillende authoriteiten zullen met dezen of volgenden post circulaire en bijlagen worden verzonden; — hunne medewerking is geheel vrijwillig, ook dan wanneer zij in den beginne wegens de vreemdheid eenigen last mogten hebben, zullen zij wel heersch genoeg zijn dien te verschoonen; — iedere wenk ter vergemakkelijking zal volgaarne benut worden.

11. Alle betalingen en zaken der Maatschappij betreffende, moeten geschieden en besproken worden te haren kantore; — men zal den Ontwerper-Directeur echter steeds bereid vinden in den aanvang, ook te zijnen huize inlichtingen te geven, en gelden te ontvangen des voormiddags, voor welke laatste, spoedigst mogelijk, na boeking ten kantore, kwitantie zal worden gezonden.

12. Men wordt verzocht bij *Uitgestelde Lijfrente* te vermelden *met* of *zonder wederverzekering*; — bij gemis aan opgave zal beschouwd worden de bedoeling te zijn, *zonder.*

13. Wanneer van *Weduwen-pensioen* of *Weezen-fonds* gesproken wordt is zulks eene algemeene benaming, men kan gelijk doel bereiken voor andere betrekkingen, welke niet echtgenoot of kind zijn van den verzekerde.

W. v. K.

SCHEEPSBERIGTEN

Straat Sunda doorgezeild

DATUM.		VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN.	DATUM.	NAAR.
January	13	Deensch	Helvetien	Boysen	Hongkong	31 December	Valparaiso
"	—	Engelsch	Lady Macdonald	Bruswell	Singapore	7 Januarij	Portmouth.
"	14	"	India	Harries	Foochow	28 December	Hobarttown.
"	16	Amerikaansch.	Surprise	Ranlett	Shanghay	31 "	New-York.
"	17	Engelsch	Dora	Rose	Hongkong	9 January.	Demerara.
"	—	"	Havelsch	Stribley	"	6 "	Monte Video.
"	18	H. B. M.	Scout		Engeland en Rio.	21 November	Singapore.
"	—	Nederlandsch.	H. Vincentius van Paulo	de Groot	Rotterdam	13 September	Batavia.
"	—	Spaan.	Reine de los Angelos	Tuton	Manilla	5 Januarij.	Cadix
"	—	Amerikaansch.	Philomela	Berry	Foochow	Januarij.	Boston.

Aangekomen Schepen te Batavia

DATUM.		VLAG.	BENAM.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN.	DATUM.	AGENTEN.
January	18	Nederlandsch.	bark	A. R. Falck	van Duin	Japan		B. Kopersmit & Co.
"	—	Amerikaansch.	schip	Kleber		Melbourne.	28 Dec.	Paine, Stricker & Co.
"	—	Nederlandsch.	"	Nova Zembla	Hordyk	Rotterdam.	4 Oct	J. Cezard & Co.
"	—	Nederl. Indisch.	stoom.	Padang	Guyot	Samarang	17 Jan.	W. Cores de Vries.
"	19	"	"	Banda	Neye	Borneo.	15 "	"
"	—	"	"	Palembang	Kuller	Soerabaija.	15 "	"
"	—	Z. M.	"	Samarang		Padang.		"
"	—	Nederl. Indisch.	schr.	Pangerang Moh. Sah		Benkoelen.		Hunter, Houghton & Co.
"	21	Nederlandsch	bark	Ida Elisabeth	Kramer	Rotterdam.	7 Oct.	Metzendorff, Wilmans Ruys & Co.
"	—	Nederl. Indisch	stoom.	Oenarang.	van Hulstyn	Samarang	19 Jan.	Landberg, Bezoet de Bie & Co.

Vertrokken Schepen van Batavia

DATUM.		VLAG.	BENAM.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
January	19	Nederl. Indisch.	stoom.	Macassar	Bosch	Soerabaya.
"	—	Engelsch	schip	Caledonia	Hamilton	Singapore.
"	20	Nederlandsch.	bark	Zuid Beveland	Boers	Nederland.
"	21	"	"	Jan de Witt	Guyt	Soerabaya.
"	—	"	"	Heilige V. van Paulo	de Groot	"

In lading liggende Schepen te Batavia.

VLAG.	BENAM.	NAMEN DER SCHEPEN.	TONNEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Ridderkerk *	756	Teerlink		B. Kopersmit & Co.
"	"	Java*	622	Van Duin	in avary	"
"		A. R. Falck	651	van Duin		"
"	schip	Sumatra	745	Grevel		"
"	"	Nieuw Holland *	723	Tuk		"
"	bark	Henriette	400	van Leenen	China	Haager & Schuurman.
"	brik	Zwaauw	124	Schut		"
"	bark	Graaf Dirk III	598	Rotgans		Schimmelpenninck & Co.
"		Baron Forstner van Dambenoy	319	Kramer	China	
"	schip	Metalen Kruis	53	Zuurveeg	Nederland.	"
"	bark	Huydecoper*	700	Nauck Blok		"
"	"	Cheribon	752	Loest	Nederland.	Landberg, Bezoet de Bie & Co
"	"	Henarina	562	Poupe	"	"
"	"	Kon. Ned. Yachtclub	625	Zack		van Ommeren, Rueb & Co
"	schip	Schoon Verbond	864	Boscher		Dümmler & Co.
"	bark	Herman	652	van Velthoven	China	"
"	"	Twee Anthonys*	890	v. Rijn v. Alkemade	Nederland.	Reynst, & Vinju.
"	schip	Zephir	585	de Vries	"	"
"	schr.	Hollandia *	706	Wap		Busing, Schröder & Co.
"	bark	Jacob	593	Borger		"
"	"	Decima*	457	Janse		J. Cezard & Co.
"	"	S. van Heel	772	Dietz	Nederland	"
"	schip	d'Elmina*	715	Teengs		"
"	"	Nova Zembla	723	Hordyk		"
"	bark	Ida Elisabeth	724	Kramer		Metzendorff, Wilmans Ruys & Co.
Nederl. Indisch	brik	Ocean	250	Liangsoen		Buys, Jacobsen & Co.
"	bark	Djeneer				"
"	"	Lachmadie	246			Jacobs.
"	"	Norbian	316			"
"	"	Aziat Kachman				"
"	"	Henriette	560	Chevallier	te koop	Schimmelpenninck & Co.
"	brik	Johanna Elisabeth	615	van Heen	Macassar	P. Landberg & Zeon.
"	"	Chieftain	1?0	Kruymel	Billiton	Reynst & Vinju.
"	schip.	Egbert	600	Tornyn	Pamanoekan	Maclaine, Watson & Co.
"	bark	Luise	250	Schipper		Gezagvoerder.
"	"	Orestes	300	Jo Ago		"
"	schoener	Maria Catharina	120			"
"	bark	Pasang Pandjing	400	Perry		"
"	bark	Generaal Michiels	400	de Wilde	in avary	Haager & Schuurman.
"	stooms.	Padang	362	Guyot	Padang.	W. Cores de Vries.
"	"	Banda	112	Neye		"
"	"	Palembang.	116	Kuller	Singapore	"
"	"	Oenarang	600	van Hulstyn	Samarang & Soerabaya	Landberg, Bezoet de Bie & Co.
"	schoener.	Pangerang Moh. Sah	112	Kadir	Benkoelen.	Hunter, Houghton & Co.
Engelsch	bark	Augusta	373	Ballot	Nederland	Metzendorff, W., R. & Co.
"	brik	J. C. Ross	250	Pallard.	Cocos	Wilson & Co.
"	schip.	Faloock Sodon	500			Arathoon.
Amerikaansch	"	Dictator	1500	Zerega	Nederland.	Dümmler & Co.
"	"	Union		Wilson	China	Metzendorff, Wilmans, Ruys & Co.
"	"	Kleber.	890		Californie	Maclaine, Watson & Co.
Zweedsch.	bark	Avik	400	Aalborg.	Singapore	Pitcairn, Syme & Co.
Hamburgsch	schip.	Carl Auguste.	502	Muller.	Nederland.	Busing, Schröder & Co.
"	bark	Siwa	368	Grorsen	China	Metzendorff, Wilmans, Ruys & Co.
"	schip.	Mary Ross	500	Meyer	Soerabaya	"
Deen	schip	Jurgen Bruhn	800	Kopperholt	China	Busing Schröder & Co.
Oldenb.	schoener	Alfred Herman	250	Brummer	in avary	E. Moormann & Co.
"	bark	Ammerland	210	Fopken.	Californie	Maclaine, Watson & Co.
Brem.	brik	Arminius	305	Nordenholz	China	Pandel & Stiehaus.
"	schip	Rubens	620	Seiler		Tolson, Hunt & Co.
Pruis.	"	der Sud	485	Malchow	Nederland.	Metzendorff, Wilmans, Ruys & Co.
Spaan.	"	Reyna del Oceana	1500	Socharaga	China	Dümmler & Co.
Hanov.	bark	Amazone	320	Fock		Wilson & Co.
Belg.	schip	Leonard & Julie	626	Mennen	Nederland	Metzendorff, W, R. & Co.

De Fctorij Schepen zijn aangeduid met een *

Aangekomen schepen te Samarang.

Datum.		Vlag.	Benam.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van.
Jan.	5	N. I.	bark	Alnoer	S. Marzockie.	Batavia.
"	8	"	"	Ararat	Verschuur	"
"	9	Ned.	"	De Amstel	Rademaker	"
"	10	Z. M.	stooms.	Merapie	lt. tz. Rijk	Banjermass.
"	—	N. I.	"	Padang	Guyot	Batavia.
"	—	"	bark	Sara Eleonora	Schuymer	"
"	11	Ned.	"	Albrecht Beyling	Muller	"
"	—	"	"	Davo	Weytenhorst	Singapore.
"	—	N. I.	schoener	Hap Eng	Tan Kie	Riouw.

Vertrokken schepen van Samarang.

DATUM.		VLAG.	BENAM.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR.
Jan.	6	N. I.	stooms	Oenarang	van Hulstijn.	Soerabaija.
"	7	"	brik	Salim	Said Segaf	Grissee.
"	9	Ned.	bark	Shanghae	Uitermark	China.
"	—	Hamb.	"	John Hermann	Dickman	Soerabaija.
"	10	N. I.	stooms.	Padang	Guijot	"
"	—	Z. M.	"	Merapie	lt. t z. Rijk	Batavia.

Aangekomen schepen te Soerabaya.

Datum.		Vlag.	Benam.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van.
Jan.	10	Ned.		E. W. van Dam van Isselt.	Kolm	Banjoewang.
"	—	Spaans	oorl. st.	Don Antonio de Eskano	de Aubarade	Cadix.
"	11	N. I.		Padang	Guijot	Batavia.
"	—	"		Columbus Almansoor	Sech Anarie.	"
"	—	Hamb.		John Hermann	Dickman	Samarang.
"	—	N. I.		Abool Hair	Sech Bakreso.	Banjermass.
"	12	Ned.		Galilei	Koch	Batavia.
"	—	"		Doggersbank	Kerkhoven	"

Vertrokken schepen van Soerabaya.

Datum.		Vlag.	Benam.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar.
Jan.	10	N. I.		Dennok Bientang Toedjoe	Tan Soetiong.	Grissee.
"	11	"		Asad Dulla	Kassan	Banjermass.
"	—	"		Hoksing	Ho Boenting	Grissee.
"	—	"		Hing Goan	Iatje Aloewie.	"
"	—	Eng.		Aichijmis.	Th. Dennett.	Hongkong.
"	12	N. I.		Doris	Tan Tik San.	Balie.
"	—	Z. M.	stooms.	Suriname	lt. Altenstad	k. om de west.

Meteorologische Waarnemingen gedaan aan den Tijdbal te Batavia van 18 tot 20 Januarij 1860.

Dagen.	Datum.	Waarnemings uren.	Drukking van den Dampkring gecorrigeerd.	Temperatuur der Buitenlucht in de schaduw.	Temperatuur van het Kwik in de schaduw.	Psychrometer. Drooge bol.	Psychrometer. Natte bol.	Spanning van den waterdamp.	Betrekkelijke vochtigheid per cent.	Dauw punt.	Getal Regen uren sedert den laatsten middag.	Gevallen Regen sedert den laatsten middag.	Helderheid van de lucht uitgedrukt in tiendedeelen.	Wind. Rigting.	Wind. Kracht.	Vorm en Rigting der Wolken.	Aanmerkingen.
			m m	Celsius.	Fahrenh.	Celsius	Celsius	m m		Celsius		Meter.					
Woensdag	18	9 u. morg.	761.2	26°4	80	26°6	24°6	21.1	86	23.7	....	......	4/10	West	2	Nimbus.	betrokken.
		12 u. midd.	760.1	28°6	83	28°6	26°2	22.4	82	24.8	2	0,01	10/10	N. W	3	ci st en ci cu Oost.	
		3 u. nam.	758.8	29°2	85	29°0	25°8	21.3	77	24.0	....	......	10/10	NNW.	3	ci st en ci cu ZO.	
Donderdag	19	9 u. morg.	761.0	27°0	81	27°0	25°8	22.7	90	25.0	....	......	6/10	West	3	ci st en Nimb.	opklarend.
		12 u. midd.	760.2	28°8	83	29°0	26°4	22.5	81	25.0	1	0,02	10/10	WNW	3	ci st en cu.	
		3 u. nam.	759.0	29°8	86	29°8	26°4	21.9	76	24.5	....	......	8/10	Noord	3	ci cu en cu Ni.	
Vrijdag	20	9 u. morg.	760.8	27°8	82	28°0	24°8	20.1	76	22.9	....	......	10/10	N. W.	2	ci cu en ci st.	
		12 u. midd.	760.0	29°8	86	30°0	25°8	20.7	71	23.5	0	0	10/10	Noord	3	ci cu ci st en Ni.	
		3 u. nam.	758.9	29°8	86	30°0	25°8	20.7	71	23.5	....	......	10/10	Noord	3	ci cu en ci st.	

MARKTPRIJZEN.

te Batavia.

Koffij, Java *f* 36,— ℔ pic.
— Padang, niet voorhanden.
Rijst, Indramaijoe met zakken, *f* 200,— ℔ koy. afgedaan.
— (WITTE) 1ste kwalit. *f* 150,— à *f* 160,— } verkoopen.
— " 2de " " 140,— " " 150,— }
— (CARGA) .... " 115,— " " 130,— }
Suiker, (WITTE) N°. 16 *f* 15,75 à *f* 16,— afgedaan.
Genever AVH., bij R. & V., *f* 12,— ℔ keld. in consumptie.
Wisselkoers op Holland *Particulier* 6m/d. 100 pCt.
" Engeland 6 m/z. *f* 11,65 ℔ £.
" Singapore *f* 2,80 ℔ $.
" China *f* 2,85 nominaal ℔ $.
" Calcutta *f* 123,— 100 Cs. Rs.

Aangekomen en vertrokken Personen.

BATAVIA.

Van den 18 tot en met den 20 Januarij 1860.

HOTEL DER NEDERLANDEN. P. Zwager, H.J. W. O. van Pancras Clifford, v. Samarang. — P. M. van Laren en fam., v. Kedirie. — Hekmeijer, Schmitt, J. Boom, v. Soerabaya. — H. C. de Voss, v. Singapore. — W. O. A. van Bennekom, v. Muntok.

JAVA-HOTEL. J. H. Walter, J. F. P. Ermerins, v. Soerabaya. — A. J. B. Hordijk, B. A. Barkey, Johs. Beijerinck, v. Rotterdam. — W. A. J. Kuller, v. Samarang. — Greve, Lasonder, van Mansvelt, v. de Reede.

HOTEL WILLEM II. Pepelier met 4 kinderen, v. Samarang. — Trieke, Papet, v. de Reede. — Eckhardt, v. Sintang. — Jeltes, v. Tagal. — Schmitt, v. Batavia.

Van Samarang per *Oenarang*, assistent-resid. Lange en fam., de heeren Doijer, Vriese, moeder en zuster.

Van Soerabaya en Samarang per *Padang*, majoor Popelier, offic. van gezondheid 2e klasse Smit, apotheker Weijers, assistent-resident van Laren, echtg. en 4 kinderen; de heeren Meertens, echtg. en 5 kinderen, Hekmeijer, Walter, Veldman, Clifford, Peeters en Siket.

Van Pontianak en Singkawang per *Banda*, kapt. der infanterie Eckhardt, adjud.-onder-offic. Hubert, de heeren J. Loudon, Th. White en de Kock.

Van Soerabaya via Samarang en Cheribon per *Palembang* luit. t/z. van Kervel, offic. van gezondheid Ermerins, offic. van administratie Boom, luit. Jeltens, de heeren ten Siethoff, Abegg, Mijnssen en echtg., Degen, Catoire, Dr. Freist en zoon, P. J. van Breda, E. H. Bletterman, echtg. en 6 kinderen, mevrouw Rulof en 1 kind.

Naar Rotterdam per *Hugo Grotius*, maj. der infanterie Anemaet, echtg. en 3 kinderen, 8 schepelingen, 2 gegageerde en 2 gepasporteerde militairen.

CARGA-LIJSTEN.

Aan- en Uitvoer te Batavia van den 3 tot en met den 12 Januarij 1860.

Aanvoer.

Van Nederland per Ned. schip *Huydecooper*, gez. Blok, agt. Dümmler en co.

20 vs. zilver specie, 400 do. meel, 125 vs. boter, 22 kn. gedr. katoenen, *Factorij.*
300 keld. genever, *Order.*
200 keld. genever, *John Pryce en co.*
1000 " do. *van Ommeren, Rueb en co.*
200 " do. *Haager en Schuurman.*
29 kn. manufact., *B. Andreas en co.*
1 kt. modewaren, 2 kn. manufact., 1 kt. kramerijen, *Leon en Reijss*
2 kn. zijde manufact., *Pandel en Stiehaus.*
9 kn. calicots, *B. Kopersmit en co.*
18 bn. manufact., *Adam en co.*
10 kn. koopwaren, *Gumprich en Strauss.*
8 bn. polemieten, *E. Moormann en co.*
35 kn kat. garens, 5 do. manufact., *C. Bahre en G. Kinder.*
2 kn. manufact., *Leon en Reijss.*
50 vn. bier, *Landberg, Bezoet de Bie en co.*
60 vn. bier, *van Ommeren, Rueb en co.*
18 vn. bier, *Schimmelpenninck en co.*
50 vn. bier, *Maclaine, Watson en co.*
164 vn. bier, 3 kn. blik, 30/2 pijp. bier, *Landberg, Bezoet de Bie en co.*
6 korven ledige flesschen, 52 coll. provisien, 250 vs. boter, 45 kn. papier, 17 kn. ijzerwaren, 1 kt. porcelijn, *Order.*
100 vs. boter, 100 hammen, 10 keld. terpentijn, 26 kn. likeuren, *van Ommeren, Rueb en co.*
400 vs. boter, 100 kn. wijn, 4 do. lampen, 2 do. instrumenten, *Landberg, Bezoet de Bie en co.*
120 tonn. Zw. teer, 200 do. koolteer, 75 fust. teer, *Metz., Wilm., Ruys en co.*
100 arak leggers, *J. Cezard en co.*
41 kn. wijn, *J. B. Theben Terville.*
10 vn. papier, *H. M. van Dorp.*
1 kt. zilverwerk, 1 ks. glaswerk, *B. J. Leon en Reiss.*
1 jagtgeweren, *Haager en Schuurman.*
45 kn koopwaren, *B. van Leeuwen en co.*
29 coll. koopwaren, *B. Andreas en co.*

Van Bombay per Eng. schip *Toloka Sadan*, gez. John Taverner, agt. Borneo C. Limited.

252 zakk. graam, 60 do. komijnzaad, 1036 do. korianderzaad, 3 do. halwama-caat, 4 do. vruchten, 2 kn. roosewater en rozijnen, 10 bund. visch, 3995 zakk. dadels, 85 do. salpeter, 195 bund. was, 354 zakk. mattij zaad, 18 do. ghie, 869 do. tarwe, 16 kn. rozijnen, 14 do. kismis, 9 vs. zuren, 8 zakk. zw. zaad, 20 kn. caster olie, 142 zakk. timmelzaad, 43 kn. zeep, *Johan Arathoon.*

Van Rio de Janeiro per Hanov. schip *Amazone*, gez. Fock, agt. Wilson en co.

252 md. aardewerk, 15 kn. manufact., *Martin, Dyce en co.*
17 kn. manufact., *Pitcairn, Syme en co.*
150 vn. bier, 41 kn. wijn, 9 vn. ijzerwerk, 42 coll. manufact., 1 do. koopwaren, *Adam en co.*
44 coll. manufact., *Maclaine, Watson en co.*
16 coll. manufact., *Busing, Schroder en co.*
21 coll. manufact., *Bort, Myrtle en co.*
42 coll. manufact., *Borneo C. Limited.*
5 kn. manufact., *Tolson, Hunt en co.*
2 bn. zeildoek, 30 coll. vilt, 1 vat spijkers, 47 md. aardewerk, 3 kn. manufact., 2 do. ijzerwerk, 20 do. wijn, 1 kt. manufact., 100 vn. bier, 60 tonn. ballast ijzer, 37 coll. machinerien, 14 vn. verfwaren, 240 ks. erepekruid, *Wilson en co.*
2 coll. machinerijen, *Maclaine, Watson en co.*
21 coll. koopwaren, *W. Marten.*
1 partij steenkolen, 289 coll. machinerien, *Major, Matzen en co.*
36 ankers, 40 boss., 639 stav. en 88 plat. ijzer, 57 coll. manufact., 9 vn. wijn, *Order.*

Uitvoer.

Naar Nederland via Indramayoe, Samarang, Tagal en Pekalongan per Ned. schip *Graaf van Heiden Reinestein*, gez. Wamsteker, agt. Schimmelpenninck en co.

voor Nederland.

4050 pic. rijst, *Agenten.*
364 pic. suiker, *J. Cezard en co.*

Naar China per Hamb. schip *Christian*, gez. Binder, agt. Bahre en Kinder.

4458 pic. rijst, 1 tross. touwerk, *Agenten.*

Naar China per Brem. schip *Arminius*, gez. Nordenholz, agt. Pandel en Stiehaus.

3780 pic. rijst, 20 do. rotting, *Busing, Schroder en co.*

Naar Nederland via Samarang en Soerabaya per Ned. schip *Albrecht Beijling*, gez. Muller, agt. Landberg, Bezoet de Bie en co.

100 vs. koper specie, 20 do. zilver specie, 13 ankers, 19 kettingen, 25 arakleggers, 2 kn. provisien, *aan boord gebleven lading van Nederland.*

voor Samarang.

75 keld. genever, uit entrep., *Agenten.*

voor Nederland.

350 pic. tin, 90 do. rotting, *N. H. M.*

Naar Nederland via Tagal en Soerabaya per Ned. schip *Johannes Anthonius*, gez. Metz, agt. Landberg, B. de Bie en co.

voor Nederland.

125 pic. rotting, 450 do. tin, *N. H. M.*
4 vn. vleesch, 4 vn. spek, 2 do. meel, 4/8 vs. boter, 1 kt. kaas, 4 keld. genever, 3 stuks hammen, 1 kt. augurken, 2 do. boter, 1 kt. wijn, uit entrep., *Agenten.*
1 vat zoutvleesch, 4 md. gort, 2 do. bruineboonen, 4 do. groene erwten, 2 do. graauw erwten, 1 oxh. azijn, ½ aan zuurkool, 600 ℔ scheepsbrood, *Agenten.*

Uittreksels van officiëele mededeelingen.

Naar aanleiding van het bepaalde bij art. 2 der publicatie van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, in dito 16 Julij 1851, opgenomen in de Javasche Courant van den 19den daaraanvolgende, brengt de directeur van financien, ter kennis van het algemeen, dat het bedrag der onder ultimo November 1859 in wandeling zijnde recepissen was *f* 13.761.872, en dat tot waarborg daarvan zijn afgezonderd *f* 429 232 aan zilveren munt en *f* 5,530,499 aan koperen munt, of *f* 7,802,141 minder dan voor de in omloop zijnde recepissen moest zijn gedeponeerd, hetgeen een gevolg is van de naar Nederland tot vermunting gedane verzendingen van koperen munt, en van bevolene, doch nog niet bewerkstelligde mutatiën bij sommige der dépôts.

Ten burele van den resident der Wester afdeeling van Borneo benoodigd zijnde een klerk op een tractement *f* 110 's maands, zoo worden degenen, die naar die betrekking wenschen te dingen en daarvoor de noodige geschiktheid bezitten, uitgenoodigd zich, onder overlegging van getuigschriften met franco brieven te wenden tot den ondergeteekende.

Aan hem, die bij eene nette en vlugge hand eenige administratiekennis paart, zal de voorkeur worden gegeven.

Postkantoor.

De directeur der posterijen te Batavia, herinnert belanghebbenden dat de 2de mail-stoomer in Jannarij, den 24sten zullende vertrekken, de brievenpakketten daarmede te verzenden, bij het postkantoor te Weltevreden zullen worden gesloten op Maandag den 23sten Januarij aanstaande:

a. des avonds ten 8 ure, voor Europa, Britsch-Indie, China, enz., enz.

b. des middags ten 1 ure, die voor Banka, Palembang, Billiton en Riouw.

Oproeping van Krediteuren.

In de *Javasche Courant* worden opgeroepen de debiteuren en krediteuren in den navolgenden boedels:

Door *J. W. van den Broek* te Batavia: van wijlen *Rupertus Johannes Willem Pieter Wijnmalen* en zijne echtgenoote *Elisabeth Dorothea Adriana Ondaatje.*

Door den Executeur Testamentair te Batavia: van wijlen den Chinees *Gouw Tek In.*

Door den Executeur Testamentair te Batavia: van wijlen de Inlandsche vrouw *Daum.*

Van elk artikel in dit nommer voorkomende, en niet door anderen geteekend, stelt zich voor de wet als schrijver bekend

W: BRUINING.

Snelpersdruk, W. BRUINING, Batavia.